

Supliment Aniversar

INST
Institutul Național pentru
Studiul Totalitarismului

ARHIVELE TOTALITARISMULUI

30
**INSTITUTUL NAȚIONAL
PENTRU STUDIUL TOTALITARISMULUI**
1993 - 2023

Arhivele Totalitarismului

**1-2
2023**

Proiect realizat cu sprijinul

CUVÂNT ÎNAINTE

I.N.S.T., la trei decenii de activitate în slujba istoriografiei. O privire spre viitor

Florin Abraham

În urmă cu trei decenii România se afla în febra transformărilor politice, economice și sociale, ca urmare a căderii regimului comunist și a începerii tranziției spre democrație și economia de piață. Democrația nu se putea construi prin amnezie socială deoarece, cu excepția unor foarte scurte perioade, între 1938 și 1989 societatea românească a fost dominată de regimuri dictatoriale și totalitare. Cunoașterea adevărului istoric despre cele cinci decenii negre din istoria României nu era o misiune ușoară, fiindcă studierea istoriei națiunii presupunea nu doar clarificarea istoriografică a faptelor, ci și asumarea de către societate a unor responsabilități morale și politice pentru trecutul traumatic. Vocea victimelor totalitarismului se putea auzi cu greu într-o națiune dominată de nesiguranță și anomie, în care uitarea era văzută și ca ingredient miraculos al păcii sociale.

Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului (I.N.S.T.) s-a născut la inițiativa fostului deținut politic Radu Ciuceanu, secondat de un cărturar veritabil, Octavian Roske. Scopul fundamental al institutului era de a oferi societății românești adevărul despre propriul trecut. Nu dorințele vindicative ale unui fost deținut politic au stat la temelia institutului, ci credința că națiunea română trebuie să-și cunoască propriul trecut, pentru a se putea vindeca de demonii acestuia. Iar drept garanție a obiectivității cercetării trecutului recent, I.N.S.T. s-a născut și a funcționat ca un institut al Academiei Române.

Titlul instituției de cercetare transmite informațiile esențiale privind caracterul său. Atributul de „național” se referă deopotrivă la faptul că instituția trebuia să cerceteze trecutul la scara întregii țări, nu doar al unei regiuni sau comunități, și la ideea că este construit pentru a apăra conceptul de stat-națiune, de a lucra în folosul acesteia. În actul de constituire, Hotărârea de guvern numărul 150 din anul 1993, se definește obiectul de activitate: „Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului are ca obiect de activitate culegerea, arhivarea, cercetarea și publicarea documentelor și informațiilor referitoare la formele totalitarismului în România.” (art.2). Conceptul de „totalitarism” nu a fost ales la întâmplare, ci el a fost adoptat fiindcă încapsulează ideea similitudinii și echivalenței morale între două ideologii și regimuri politice aparent antinomice: comunism *versus* fascism, stalinism *versus* hitlerism. Cu toate că paradigma totalitară este contestată în istoriografia internațională, conceptul a fost asumat de fondatorii

CUVÂNT ÎNAINTE

institutului înainte de toate prin valoarea lui de reper moral, în care suferința Holocaustului și Gulagului nu se află în competiție ci, păstrându-le unicitatea, cele două orori sunt considerate denaturări inacceptabile ale condiției ființelor umane.

Institutul și-a găsit drept sediu inițial în strada Arh. Grigore Cerchez numărul 16 din București. Acolo, I.N.S.T. a funcționat până la finalul anului 2021, clădirea fiind transferată după 14 ani de procese către alți proprietari, definiți în acest fel în baza adevărului juridic. Ulterior, I.N.S.T., având sprijinul conducerii Academiei Române, nu s-a trezit în situația de a-i fi aruncate în stradă bunurile, așa cum s-a întâmplat cu alte

instituții publice în complicata istorie a retrocedării proprietăților naționalizate ori confiscate de regimul comunist, ci și-a găsit un spațiu de continuitate instituțională în Casa Academiei Române. Acest transfer de spațiu al desfășurării activității s-a suprapus, în mod funest, cu dispariția fondatorilor institutului: Radu Ciuceanu a decedat la 12 septembrie 2022, iar Octavian Roske l-a urmat în 14 ianuarie 2023.

O primă direcție de activitate a I.N.S.T. a fost publicarea unor colecții de documente prin care trecutul totalitar să fie mai ușor cunoscut.

Sub coordonarea profesorului Florian Tănăsescu începând din anul 1995 institutul a publicat patru volume din seria *Ideologie și structuri comuniste în România*. Istoricul Ioan Scurtu a oferit publicului, începând cu anul 1996, o serie de șapte volume din colecția *Ideologie și formațiuni de dreapta în România*.

În colecția „Documente” I.N.S.T. a publicat de-a lungul anilor cărți valoroase privind colectivizarea agriculturii, mișcările de rezistență armată anticomunistă, stenograme ale ședințelor conducerii partidului-stat, istoria Bisericii Ortodoxe Române, precum și în legătură cu alte subiecte din istoria României în secolul XX.

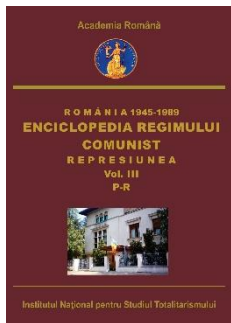
Reconstrucția trecutului cu instrumentele memorialisticii a fost o a doua preocupare constantă a institutului. Radu Ciuceanu a oferit în scrierile lui memorialistice momente pline de dramatism din universul temnițelor comuniste. Colecția „Memorii” este mult mai diversă tematic, fiind publicate lucrări memorialistice ale celor care au avut de suferit în perioada regimului comunist, precum: Gabriel Țepelea, Constantin Lățeș, Ion Baurceanu, Gherasim Țic, Nicholas Dima ș.a.

Diferențierea I.N.S.T. față de alte instituții și centre de cercetare s-a realizat prin realizarea unor instrumente esențiale de cercetare.

Din categoria dicționarelor rămâne drept reper proiectul „Mecanisme represive în România 1945-1989. Dicționar biografic”, publicat în nouă volume în perioada 2001-2011. Însă cel mai important proiect de cercetare al I.N.S.T. îl reprezintă, fără

CUVÂNT ÎNAINTE

îndoială, „România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist” din care au fost publicate până în prezent patru volume din secțiunea „Represiunea” și un volum dedicat instituțiilor de partid, de stat, obștești și cooperatiste. Alte volume sunt în diverse stadii de pregătire editorială.

Periodicul științific al institutului, „Arhivele Totalitarismului” are o apariție neîntreruptă din 1993, în cadrul acesteia fiind publicate studii și articole originale, interdisciplinare, pe teme legate de originile și evoluțiile totalitarismului de dreapta și de stânga în România, Europa și în lume. Colecția revistei „Arhivele Totalitarismului” poate

fi accesată integral în format electronic în bazele de date internaționale.

Institutul și-a creat centre de cercetare, structuri fără personalitate juridică, prin care abordează probleme de mare complexitate. Din 2007 funcționează, grație și efortului Dr. Vasile Buga, Centrul de Studii Ruse și Sovietice „Florin Constantiniu”. Începând cu anul 2022 a început să funcționeze în cadrul I.N.S.T. Centrul de Studiu al Ideologiilor Totalitare „Hannah Arendt”.

Bogata activitate de cercetare a fost în complementaritate cu dezvoltarea parteneriatelor cu instituții din țară și străinătate, având drept rezultat organizarea de conferințe naționale și internaționale, schimbul de publicații și integrarea cercetătorilor institutului în fluxul istoriografic principal.

Succinta prezentare a activității I.N.S.T. în cele trei decenii de activitate este ocazia potrivită asupra reflecției rolului institutului în cadrul științei și culturii naționale. Institutul are un viitor pentru că istoriografia, ca instrument al cunoașterii, rămâne la baza înțelegerii prezentului societăților umane. Privită în ultimele decenii ca un „fruct otrăvit” al culturii europene, din cauza rolului său în formarea națiunilor moderne, istoriografia are drept miză nu doar construirea identității comunităților umane, ci și cunoașterea prezentului pentru rațiuni practice. De exemplu, războiul purtat din februarie 2022 de Rusia împotriva Ucrainei nu poate fi înțeles dacă eludăm istoria Uniunii Sovietice și a Războiului Rece. Propaganda de război utilizată de Rusia putinistă este intrinsec conectată cu propaganda stalinistă din Al Doilea Război Mondial, în centrul căreia s-a aflat mitologia „Marelui Război pentru Apărarea Patriei”.

Ne aflăm într-o perioadă în care, în numele „eficienței economice” și al „legăturii cu producția de bunuri materiale” cercetarea fundamentală, dar în mod special cea umanistă, este marginalizată și subfinanțată. Pentru a privi situația într-un context regional mai larg, situația din România nu a devenit cu adevărat dramatică, deoarece Academia Română a reușit să-și păstreze rețeaua de institute și centre de cercetare, iar în acestea se păstrează nuclee de cercetare viabile. În alte state central-est europene

CUVÂNT ÎNAINTE

academiile de științe au fost reduse la instituții cu rol de recunoaștere a activității științifice și culturale, fiind lipsite de structuri autonome de cercetare fundamentală. În acest context este important de menționat faptul că doar Academia Română și Academia Cehă de Științe au centre de cercetare dedicate istoriei secolului XX: Institutul de Istorie Contemporană de la Praga, cu o filială la Brno, și Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului de la București.

I.N.S.T. are vocația de a deveni centrul de cercetare a istoriei contemporane a României, deoarece secolul XX este dominat de regimurile politice și ideologiile totalitare, iar după încheierea primului Război Rece în anul 1989, moștenirea totalitarismului a fost grea și dureroasă. În Noul Război Rece, perioadă în care ne aflăm, ideologiile totalitare nu mai sunt atât de proeminente precum în secolul XX, dar mecanismele de exercitare a puterii sunt inspirate de dictaturile veacului trecut.

Extinderea obiectului de activitate din actul fondator al I.N.S.T. în noua prevedere legală care guvernează activitatea institutului constituie o ancoră puternică pentru dezvoltarea noastră: „Domeniul de activitate al Institutului îl constituie cercetarea, organizarea de dezbateri și publicarea de studii și documente referitoare la formele, manifestările și consecințele regimurilor totalitare, dictatoriale și autoritare, în România și în lume, din secolul XX până în istoria recentă.”

Programele viitoare de cercetare ale I.N.S.T. trebuie să fie, în continuare, unele ample, fiind însă necesară adâncirea unor câmpuri de investigație, cu o deschidere mai mare către istoria socială și culturală și, în măsura posibilului, către istoria globală. Prin parteneriate cu institute din țară, Republica Moldova și alte țări europene, I.N.S.T. are potențialul de a se dezvolta în anii viitori, spre folosul principalilor săi beneficiari: cetățenii români interesați de cunoașterea istoriei naționale.

I.N.S.T.: O PRIVIRE RETROSPECTIVĂ

„Trecut-au anii...”

I.N.S.T. la 30 de ani: O privire retrospectivă

Dan Cătănuș

Anul acesta s-au împlinit 30 de ani de când un fost luptător în rezistența anticomunistă și un fost deținut politic (15 ani executați până la „ultima centimă”, între 1948 și 1963, în cele mai crâncene închisori ale perioadei staliniste), profesorul Radu Ciuceanu, a reușit să pună bazele Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului.

Apariția „certificatului de naștere” – H.G. nr. 150 din 13 aprilie 1993 – a fost însă doar primul pas, greu și acesta, din complicatul proces de edificare a institutului.

Înființarea unui institut nu este un lucru simplu. Îți trebuie, înainte de toate, vocație de creator, dar și dârzenie, perseverență, duritate chiar, capacitatea de a trece peste piedici apărute de peste tot, când te aștepți mai puțin. Profesorul Ciuceanu a avut această capacitate. A fost un creator de instituție, un „constructor”, cu tot ceea ce presupune un astfel de har. Au fost niște

„daturi” venite din străfundurile personalității sale, întărite prin cultura transmisă de tatăl său, marele profesor craiovean Ștefan Ciuceanu, și care au fost apoi șlefuite de suferințele pe care le-a avut de înfruntat în lungii ani de închisoare.

Profesorul Ciuceanu a reușit să convingă de valabilitatea proiectului său atât conducerea guvernului României din acea vreme, în primul rând pe primul ministru, Nicolae Văcăroiu, cât și conducerea

*Acad. Florin Constantiniu și Pierre du Bois,
Snagov, 31 mai – 1 iunie 1996*

Academiei Române, sub a cărei autoritate științifică urma să fie constituit institutul. Dacă acordul guvernamental era necesar pentru înființarea juridică a institutului, cel de-al doilea „culoar”, cel academic, avea să fie fundamental pentru evoluția ulterioară a acestuia. Construit ca un institut de cercetare științifică, sub coordonarea Secției de științe

*Ion Pantazi, Octavian Roske și Radu Ciuceanu,
gara din München, vara lui 1990*

I.N.S.T.: O PRIVIRE RETROSPECTIVĂ

Acad. Alexandru Vulpe, Vladimir Boantă, acad. Gabriel Țepelea, acad. Marius Peculea, Ioana Cacip, acad. Florin Constantiniu, acad. Dorina Rusu, Ioana Berindei, acad. Dan Berindei. Aniversarea acad. Dan Berindei, I.N.S.T., 3 noiembrie 2000

istorice și arheologie a Academiei Române, I.N.S.T. va urma pe toată durata activității sale traseul cercetării de tip academic.

A fost o decizie înțeleaptă: Academia Română avea nevoie de un astfel de institut nou, specializat pe trecutul recent, totalitar, după cum I.N.S.T. avea nevoie, în atingerea obiectivelor sale, de coordonarea celui mai înalt for științific al țării.

Astăzi, decizia luată atunci poate fi privită și ca una surprinzătoare: un institut creat la inițiativa unui fost deținut politic, a cărui tinerețe (de la 18 la 33 de ani) se consumase în închisoare, trecut prin experimente oribile, precum reeducarea de la Pitești, nu își propunea realizarea unei istorii

vindicative, nu-și propunea o istorie care să condamne, nu căuta răzbunări, ci „doar” relevarea adevărului despre trecutul totalitar, reconstituit cu mijloace academice!

Fostul deținut politic Radu Ciuceanu, căruia i se permisesese în anii liberalizării să se înscrie la Facultatea de Istorie, dar numai cu specializarea arheologie, a preferat totuși independența drumului academic (care asigura libertatea de gândire, cu lipsurile financiare de rigoare!) în locul glasului de sirenă al unei tutele politice, mult mai atrăgătoare din punct de vedere financiar, dar cu posibile ingerințe de neacceptat pentru niște cercetători care voiau să își facă meseria conform propriei conștiințe și pregătiri profesionale. Societatea românească abia ieșise dintr-o epocă în care politicul dirija totul, inclusiv mediul științific. Iar evenimentele ulterioare din viața altor institute, cu un profil asemănător, au arătat că anticiparea a fost corectă.

În noua lume post-comunistă, I.N.S.T. a plecat la drum cu optimism, constituindu-și un Consiliu Științific deosebit de cele clasice, dar care trebuia să ajute la atingerea obiectivelor sale științifice. Pe de o parte, au fost incluși oameni care cunoscuseră regimul comunist prin confruntare directă, în diverse ipostaze: foști deținuți politici, precum generalul Constantin Lățea ori viitorul mitropolit Antonie Plămădeală; participanți la Revoluția din Decembrie 1989, precum doctorul Gheorghe Manole; un strălucit

Prof. univ. dr. Ioan Scurtu primește Medalia de onoare la aniversarea a 10 ani de la înființarea I.N.S.T., 2003

I.N.S.T.: O PRIVIRE RETROSPECTIVĂ

reprezentant al exilului românesc, în persoana lui Ion Rațiu. Pe de altă parte, au fost cooptați istorici de mare prestigiu, cu experiență academică îndelungată, precum Ioan Scurtu, Dumitru Șandru, Florian Tănăsescu, Florin Constantiniu, Ioan Chiper, Dinu C. Giurescu, Răzvan Theodorescu sau Alexandru Moșanu, reprezentantul I.N.S.T. la Chișinău. Întrucât cercetarea trecutului totalitar al

Acad. Dan Berindei și acad. Florin Constantiniu, I.N.S.T., 2003

României presupunea o abordare multidisciplinară, în Consiliul Științific au fost cooptați și sociologi de prestigiu (Ilie Bădescu), lingviști (Vladimir Iliescu), psihologi (Mihai Golu) ori arhitecți (Mihai Nicolescu). În anii următori, Consiliul Științific va fi completat și cu alte personalități marcante ale lumii culturale și științifice românești, dar și internaționale, precum profesorul german Armin Heinen.

Sub coordonarea acad. Dan Berindei, președintele Secției de științe istorice și arheologie a Academiei Române, dar și a doamnei Dorina Rusu, secretar științific al Secției, Consiliul Științific al I.N.S.T. va creiona principalele direcții de activitate a institutului. Un rol fundamental însă în transpunerea în practică a acestor direcții l-a avut profesorul Octavian Roske.

Filolog de formație, absolvent al Facultății de limbi și literaturi străine a Universității din București (secția engleză), trecut apoi prin „școala” Bibliotecii Academiei Române, Octavian Roske a avut propriul său trecut de luptă cu regimul comunist. Pe parcursul anilor 1980, a elaborat în condiții de clandestinitate, împreună cu Radu Ciuceanu, Daniel Barbu și Gheorghe Anghelescu, mai multe studii care criticau diverse decizii ale regimului comunist de la București, care au fost transmise și citite apoi la Radio Europa Liberă, un rol important jucându-l în acest sens Nicolae Stroescu-Stânișoară, viitor director al postului.

După 1990, Octavian Roske a continuat să colaboreze cu Radu Ciuceanu, în special la Comisia de abuzuri a Camerei Deputaților, realizând prima lucrare despre colectivizarea forțată în România (1992).

Octavian Roske a creat revista „Arhivele Totalitarismului” (al cărei redactor-șef a devenit), a pus bazele unei edituri proprii a institutului, a elaborat o mare parte a

Președintele Ion Iliescu și președintele Emil Constantinescu la conferința I.N.S.T. dedicată împlinirii a 20 de ani de la Revoluția Română din Decembrie 1989. Aula Academiei Române, octombrie 2009

I.N.S.T.: O PRIVIRE RETROSPECTIVĂ

programelor de cercetare desfășurate în cadrul I.N.S.T. A condus, în calitate de secretar științific, colectivul de cercetare al institutului, format în cea mai mare parte din tineri de

Președintele Academiei Române, acad. Ionel Haiduc, cu ocazia aniversării a 20 de ani de la înființarea I.N.S.T. Aula Academiei Române, 2013

valoare. Acest grup de tineri cercetători a constituit nucleul pe care s-a bazat institutul în activitatea sa. Dar numărul lor a fost foarte mic. În 2002, după mai multe „curbe de sacrificiu” impuse de factorii politici ai țării, numărul membrilor institutului se redusese la 16 persoane, cu tot cu personalul administrativ (de la 22, inițial). În acest context, pentru atingerea obiectivelor ambițioase de cercetare fixate de institut, Radu Ciuceanu și Octavian Roske au știut să atragă o serie de specialiști, colaboratori externi, care au avut o contribuție importantă în finalizarea acestor proiecte.

Chiper, Mihai Retegan, Gheorghe Buzatu, Cristian Troncotă, Dan Cernovodeanu, Alexandru Barnea, Marin C. Stănescu, Gheorghe Neacșu, Vasile Buga, Alexandru Ghișă, Ovidiu Bozgan, Florin Müller, Mircea-Dorel Suciu, Alesandru Dușu, Florica Dobre, Constantin Hlihor, Ilie Schipor, Mioara Anton, Alina Pavelescu, Laurențiu Constantiniu, Florian Banu, Liviu Țăranu, Silviu Moldovan, Cristian Vasile, Cosmin Popa, Ion Constantin, Marian Cojoc, Silviu Miloiu, Alina Ilinca, Liviu Marius Bejenaru, Cezar Stanciu, Cristina Petrescu, Dragoș Petrescu și mulți alții.

De asemenea, în revista institutului ori în volumele colective au publicat cercetători străini, precum Cécile Vaissié, Irina Gridan, Philippe Rostaing, Pierre Bouillon (Franța), Janos M. Rainer, Csaba Bekes, Ö. Kovács József (Ungaria), Lukas Kaminski, Jerzy Holzer, Adam Burakowski

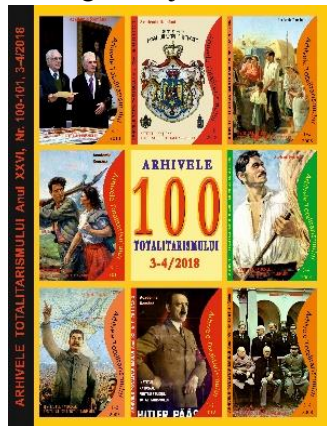
Astfel s-a ajuns ca, de-a lungul celor 30 de ani, să publice sub egida institutului cărți sau articole istorici din generații diferite, dar deosebit de valoroși, precum acad. Dan Berindei, acad. Dinu C. Giurescu, acad. Florin Constantiniu, acad. Răzvan Theodorescu, acad. Mircea Malița, acad. Radu Voinea, Ioan Scurtu, Ioan

Diploma de onoare acordată I.N.S.T. de Preafericitul Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, septembrie 2013

I.N.S.T.: O PRIVIRE RETROSPECTIVĂ

(Polonia), Liu Yong, Shen Zhihua (China), Leonid Ghibianski, Aleksandr Stykalin, Tatiana Volokitina, Tatiana Pokivailova, Artiom A. Ulunian, Aleksandr Shubin (Rusia), Gheorghe Cojocaru, Elena Negru, Gheorghe Negru, Elena Postică (Moldova), Iskra Baeva, Alexandre Kostov, Aneta Mihaylova (Bulgaria), Miroslav Londak, Elena Londakova, Slavomír Michálek (Slovacia), Jiri Hoppe, Stanislav Balik (Cehia), Stefano Bottoni, Stefano Santoro, Francesco Zavatti (Italia), Heini Fritsche, Bernd Rill (Germania), Vesa Vares, Kari Alenius (Finlanda), Ashby Crowder (S.U.A.), Julian Casanova Ruiz, Diego Gaspar Celaya (Spania).

Lor li s-au adăugat mulți alți tineri cercetători, români și străini, care în timp și-au dovedit valoarea.

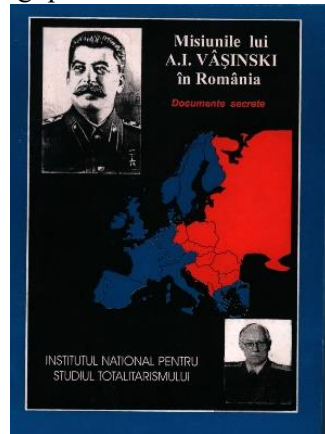
În cei 30 de ani de activitate, institutul nu a fost ocolit de problemele societății românești contemporane: a trecut prin reduceri periodice impuse de guvern la nivel salarial și de personal; interzicerea cumulării salariului cu pensia a condus la pierderea unor cercetători experimentați; menținerea salarizării la un nivel foarte coborât, la limita subzistenței, a determinat fluctuația cercetătorilor tineri, nevoiți să își caute locuri de muncă mai bine plătite, pentru a se întreține. La sfârșitul anului 2021, I.N.S.T. și-a pierdut sediul tradițional, în urma unor lungi procese.

Mai greu de înțeles sunt antipatiile venite de-a lungul timpului dinspre oameni ori alte instituții, care au avut nu de puține ori și efecte concrete. La astfel de lucruri se referea profesorul Ciuceanu atunci când spunea: „ne-am trezit din dulcea visare a unui prezumat accept de solidaritate generală, într-o Cenușăreasă ce se spera a nu-și găsi niciodată condurii fermecați.” (*Drumul memoriei*, în AT, nr. 1-2/2003, p. 3).

Grație unui efort comun al conducerii și al angajaților, I.N.S.T. a rezistat la toate aceste provocări apărute de-a lungul timpului și și-a continuat drumul său științific, consolidându-și locul său aparte în cercetarea academică.

De la primul număr, 1/1993, revista „Arhivele Totalitarismului” – prima, și cea mai importantă publicație a institutului – a apărut neîntrerupt, fără sincope, urmând să depășească anul acesta pragul de 120 de numere.

După doi ani, în 1995, a fost pusă pe picioare Editura I.N.S.T., sub egida căreia s-au publicat peste 170 de volume, în opt Colecții: „Enciclopedii”, „Dicționare”, „Studii”, „Documente”, „Dezbateri”, „Memorii”, „Sinteze”, „Biografii”.

I.N.S.T.: O PRIVIRE RETROSPECTIVĂ

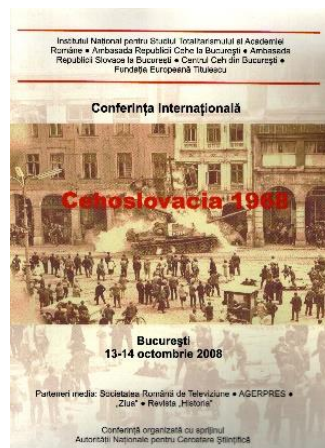
O inițiativă care a individualizat institutul nostru în câmpul editorial a reprezentat-o inițierea unor serii de volume pe diverse probleme ținând de sfera totalitarismului, realizate sub coordonarea unor valoroși cercetători, precum: extrema dreaptă interbelică (coord. prof. Ioan Scurtu – 7 vol.), extrema stângă interbelică (coord. prof. Florian Tănăsescu – 4 vol.), grupările care au alcătuit rezistența armată anticomunistă (Adrian

Brișcă, Radu Ciuceanu, Octavian Roske, Cristian Troncotă, Marian Cojoc, Camelia Ivan-Duică, Puica Buhoci), colectivizarea agriculturii (Octavian Roske, Dan Cătănuș, Florin Abraham, Ion Bălan – 5 vol.), mărturiile ilegaliștilor comuniști adunate de Al. Șiperco (editor Andrei Șiperco – 6 vol.), activitatea S.S.I. în timpul celui de-al Doilea Război Mondial (3 vol., Cristian Troncotă, Florin Pintilie, Alin Spânu), România în Tratatul de la Varșovia (2 vol., Petre Opriș, Gavriile Preda).

Dar cea mai importantă serie de volume este cea a *Enciclopediei regimului comunist din România (1945-1989)*, din care au apărut până acum 5 volume (patru sub coordonarea lui Octavian Roske - *Represiunea*, unul sub coord. lui Dan Cătănuș - *Instituțiile*). **Din această serie, care se încadrează în seria lucrărilor fundamentale ale Academiei Române**, se află în prag de finalizare încă 3 volume: vol. V (și ultimul) din seria *Represiune* (coord. Ana-Maria Cătănuș), un prim volum cu biografii ale opozanților regimului comunist (coord. Flori Bălănescu), respectiv un prim volum conținând biografiile extinse ale liderilor P.C.R. din perioada 1945-1989 (coord. Dan Cătănuș).

Evoluția relațiilor româno-sovietice, începând încă de la Primul Război Mondial, a fost considerată esențială pentru înțelegerea istoriei contemporane a României. Prin urmare, în cadrul I.N.S.T. s-au publicat numeroase volume pe această temă (documente, studii, sinteze), publicate de istorici precum Florin Constantiniu, Ioan Chiper, Vitalie Văratie, Alexandru-Murad Mironov, Vasile Buga, Dan Cătănuș, Mioara Anton, Florin-Răzvan Mihai, Ion Constantin, Cristina Diac, Gheorghe Onișoru). Primul dintre aceste volume, *Misiunile lui A.I. Vășinski în România* (1996), a fost o realizare cu totul remarcabilă, întrucât I.N.S.T. a obținut, prin cooperarea cu Arhivele Ruse de Stat și istoricii ruși, desecretizarea documentelor privind vizitele lui Vășinski în România, lucru singular între instituțiile de profil din România. A rezultat un volum la care au lucrat, sub coord. directorului I.N.S.T., Radu Ciuceanu, istoricii Florin Constantiniu, Ioan Chiper și Vitalie Văratie, volum care

I.N.S.T.: O PRIVIRE RETROSPECTIVĂ

rămâne și astăzi fundamental pentru cercetările privind instaurarea comunismului în țara noastră. Volumul a avut și o ediție rusă, apărută la Moscova, sub coordonarea unor istorici ruși, parteneri în proiect.

Publicarea unor teze de doctorat remarcabile a constituit și ea o prioritate pentru institut. Unele au fost incluse în temele de mai sus (Dan Cătănuș, Alexandru-Murad Mironov), altele au avut subiecte distincte, nu mai puțin importante: relația dintre Armata română și Mișcarea legionară (Dana Beldiman); justiția în regimul comunist, 1944-1958 (Iuliu Crăcană); evoluția relațiilor româno-chineze în anii '50-'60 (Liu Yong); activitatea României în cadrul C.A.E.R., 1949-1974 (Brândușa Costache); disidența în România anilor '70-'80 (Ana-Maria Cătănuș); România în relațiile internaționale după 1989 (Florin Abraham).

Toate aceste volume au fost publicate prin forțe proprii. Fie a fost vorba de atragerea unor sponsorizări (iar aici trebuie precizat că multe dintre ele au fost obținute prin insistența și prestigiul profesorului Ciuceanu), fie de câștigarea unor competiții naționale de finanțare pentru publicațiile din domeniul științific (Ministerul Cercetării, AFCN), fie prin realizarea unor parteneriate științifice, cu alte edituri ori institute de cercetare, fie, pur și simplu, din fonduri proprii.

În anul 2002, revista „Arhivele Totalitarismului” a fost distinsă cu Premiul „Corneliu Coposu” al Comisiei UNESCO România. Multe dintre cărțile publicate de institut au fost distinse cu premii ale Academiei Române sau cu alte premii importante, precum cele acordate de

Banca Națională a României – prin Fundația Magazin istoric.

În 2013, cu ocazia sărbătoririi a 20 de ani de la înființarea institutului, președintele Academiei Române, acad. Ionel Haiduc, a anunțat că Prezidiul Academiei Române a hotărât să acorde „Diploma de merit” profesorului Radu Ciuceanu, în calitate de director al I.N.S.T. O diplomă similară a fost primită din partea Institutului de Istorie de la Chișinău, înmănată de directorul institutului, istoricul Gheorghe Cojocaru.

În 2019, profesorul Ciuceanu a fost ales membru de onoare al Academiei Române.

Dar cea mai importantă recunoaștere a valorii revistei și volumelor publicate de I.N.S.T. vine din prezența acestora în mari biblioteci ale lumii, din Statele Unite ale Americii, Uniunea Europeană, Canada, Federația Rusă, R.P. Chineză și multe altele.

De-a lungul celor 30 de ani de activitate, I.N.S.T. a organizat numeroase sesiuni științifice, conferințe, mese rotunde, expuneri, expoziții, lansări de carte etc., unele naționale, altele internaționale. Acestea din urmă s-au realizat prin parteneriate cu institute de cercetare din alte țări, centre arhivistice, centre culturale, ambasade (Cehia,

I.N.S.T.: O PRIVIRE RETROSPECTIVĂ

Slovacia, Rusia, Polonia, Ungaria, Bulgaria, Moldova, Ucraina, Germania, China, Coreea de Sud ș.a.).

Crearea Centrului de Studii Ruse și Sovietice „Florin Constantiniu”, în 2007, s-a dovedit o decizie inspirată, care a îmbogățit activitatea științifică a I.N.S.T. Obiectivul fundamental al Centrului l-a reprezentat studierea relațiilor româno-ruse și româno-sovietice, extinzând aria de cercetare și pe secolele XIX și XXI. În același timp, în aria de interes s-au aflat evoluțiile din țările est-europene și ex-sovietice, sau din țări aflate în proximitate, precum Finlanda. Sub coordonarea istoricului Vasile Buga și a unui mic grup de istorici reprezentând echipa Centrului, s-au organizat numeroase acțiuni științifice, la care au fost atrași nu doar istorici români și instituții din România, ci și istorici, arhiviști, diplomați, scriitori din Rusia, Moldova, Ucraina, Belarus, Finlanda, Estonia, Lituania, Kazahstan, dar și din alte țări, interesate de istoria acestei zone, precum Germania, S.U.A., China etc.

În 2022 a fost

constituit, la inițiativa noului director al I.N.S.T., profesorul Florin Abraham, Centrul de Studii al Ideologiilor Totalitare „Hannah Arendt”, care își propune o analiză aprofundată asupra aspectelor teoretice ale fenomenului totalitar. O primă conferință pe tema fascismului a fost organizată în primăvara anului 2023, bucurându-se de o largă și prestigioasă participare.

*

Astăzi, institutul se află în fața unei noi etape din evoluția sa, trecând printr-un schimb de generații, atât la nivel de conducere, cât și la nivel de personal. Colectivul actual de cercetare, sub îndrumarea Prezidiului Academiei Române și a Secției de Științe istorice și arheologie, trebuie să ducă mai departe tradiția științifică a institutului – cu o permanentă aducere la zi – și să consolideze locul ocupat de I.N.S.T. în spațiul cercetării academice.

O misiune deloc ușoară, având în vedere realizările remarcabile din cele trei decenii de activitate!

RADU CIUCEANU (1928-2022)

Ana-Maria Cătănuș

Radu Ciuceanu, fondatorul și directorul Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului, în perioada 1993 – 2022, a fost o personalitate complexă, un om a cărui viață a fost legată primordial de ideea de libertate. A fost un luptător în rezistența armată anticomunistă, deținut politic, urmărit permanent de Securitate după eliberarea sa din închisoare, istoric, om politic, făuritor de instituții și membru de onoare al Academiei Române.

Radu Ciuceanu s-a născut la 16 aprilie 1928, la Arad, într-o familie de cărturari, tatăl său, Ștefan Ciuceanu, istoric, fiind fondatorul Muzeului de Istorie a Olteniei.

La 19 ani, în 1947, Radu Ciuceanu s-a alăturat Mișcării Naționale de Rezistență Anticomunistă din Oltenia, condusă de generalul Iancu Carlaonț. Pentru activitatea împotriva nou-înstituitului regim comunist, Radu Ciuceanu a fost arestat un an mai târziu și condamnat în 1949 la 15 ani de temniță grea pentru „crimă de uneltire împotriva ordinii sociale”. Avea doar 21 de ani. Pedepsa a fost executată integral în penitenciarele Craiova, Pitești, Jilava, Văcărești, Târgșor, Dej și Gherla. Radu Ciuceanu a fost unul dintre supraviețuitorii teribilului experiment al reeducării.

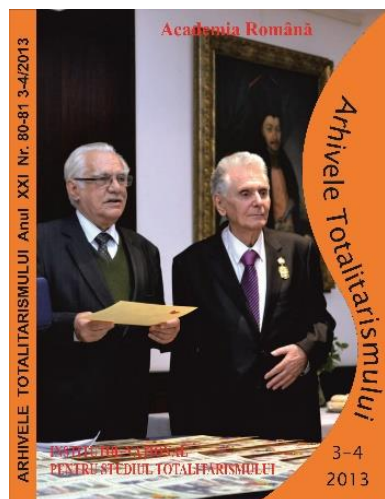
La 18 septembrie 1963, Radu Ciuceanu a fost eliberat din închisoare, însă i s-a fixat domiciliu obligatoriu până în 1965, timp în care nu i s-au eliberat acte de identitate și nici nu i s-a permis să lucreze. După o perioadă în care a putut lucra doar ca muncitor necalificat, a reușit să fie angajat ca funcționar la documentare în Institutul de Arheologie din cadrul Academiei R.S.R. și i s-a permis să-și continue studiile. A fost admis la Facultatea de Istorie a Universității din București, pe care a urmat-o în perioada 1968-1972.

Radu Ciuceanu a fost nevoit să părăsească Institutul de Arheologie în 1975, din cauza trecutului său de deținut politic, și s-a angajat ca arheolog în cadrul Muzeului de Istorie a Municipiului București (1975-1990).

De abia după Revoluția din Decembrie 1989, la care a participat direct, fiind prezent pe baricadele de la Televiziunea Română, Radu Ciuceanu a primit dreptul de a se înscrie la doctorat, pe care l-a susținut în 1998 la Institutul de Istorie „N. Iorga” al

FONDATORI I.N.S.T.

Academiei Române, cu teza *Autocrație și naționalism. Destinul unei familii: Ghiculeștii, 1665-1856*, rod al cercetărilor întreprinse timp de 25 de ani ca arheolog.

În perioada anilor 1980, deși supravegheat permanent de Securitate, Radu Ciuceanu a participat, împreună cu Octavian Roske, Daniel Barbu și Gheorghe Anghelescu, la redactarea a două materiale privind distrugerea monumentelor istorice în România, *Condiția monumentului sub regimul comunist* și *Va supraviețui Bucureștiul până în 1984?*. Trimise cu mari dificultăți în Occident, cele două material au fost difuzate la Radio Europa Liberă, în iulie-septembrie 1981, respective iulie-august 1985, sub semnătura *Grupul de Supraveghere a Monumentelor Istorice*.

Revoluția din Decembrie 1989 i-a deschis drumul carierei politice, în primul Parlament democratic al României, îndeplinind chiar funcția de vicepreședinte (în baza calității de fost deținut politic),

dar și întoarcerea la menirea de istoric, prin cercetarea aprofundată, științifică, instituțională, a fenomenului totalitar în România.

În anul 1993, împreună cu Octavian Roske, sprijiniți de foști deținuți politic și o parte a elitei intelectuale și politice a vremii, Radu Ciuceanu a fondat Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, instituit sub egida Academiei Române, destinat cercetării trecutului totalitar al României. Pe parcursul celor aproape 30 de ani de activitate, I.N.S.T., sub conducerea lui Radu Ciuceanu a desfășurat o intensă activitate de cercetare, bilanțul acestei fiind unul meritoriu: peste 170 de volume publicate sub egida I.N.S.T., 120 de numere din revista „Arhivele Totalitarismului” și sute de conferințe și manifestări științifice organizate de I.N.S.T. sau în colaborare cu alte instituții interne și internaționale.

Ca autor, Radu Ciuceanu a avut o contribuție semnificativă la recuperarea memoriei rezistenței armate anticomuniste din România, a fenomenului concentraționar din perioada comunistă și la studierea rolului unor instituții-cheie, precum Biserica Ortodoxă Română, în păstrarea identității și conștiinței naționale.

FONDATORI I.N.S.T.

În 2019, a fost ales membru de onoare al Academiei Române. Tot ca o recunoaștere a calităților sale de istoric al represiunii comuniste, Universitățile din Constanța, Alba-Iulia și Târgoviște l-au ales „doctor honoris causa”. Biserica Ortodoxă Română i-a conferit ordine și decorații dintre cele mai prestigioase.

Academia Română
Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului

Va invita
la lansarea volumului V din Colecția *Memorii*

LA TAINĂ CU DIAVOLUL

Autor: Prof.dr. Radu Ciuceanu

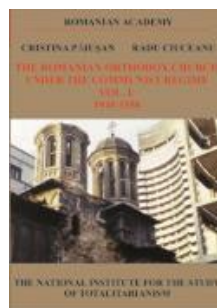
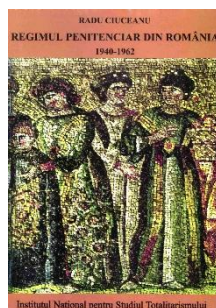
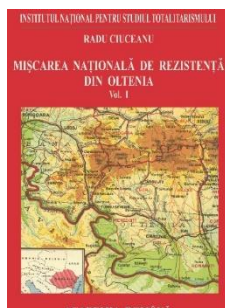
Prezintă:
Acad. D.R. Popescu, Academia Română
Conf. dr. Octavian Roske, INST
Dr. arh. Alexandru Budișteanu, UAR
Conf. dr. Corneliu Beldiman, INST
Conf. dr. Constantin Buchet, INST
Prof. dr. Radu Ciuceanu, INST

Evenimentul va avea loc

Joi, 22 octombrie 2015, ora 11.00 la sediul INST
(str. Arh. Grigore Cerchez nr.16, sector 1, București)

În ciuda experienței carcerale, a hărțuirii permanente de către Securitate, Radu Ciuceanu și-a depășit umorile personale, inerente, și a reușit să accepte și să susțină o manieră științifică, analitică, obiectivă în cercetarea unui domeniu – totalitarismul – cu care se confruntase în mod direct, în formele sale cele mai severe.

La 12 septembrie 2022, Radu Ciuceanu s-a stins din viață, la vârsta de 94 de ani. Un luptător cu arma în mână pentru libertate, un „bandit” pentru regimul comunist care a încercat să-l frângă în închisoare, dar și după eliberarea din 1963, Radu Ciuceanu a fost un om care a făurit: un institut, o generație de istorici, o memorie a neuitării.

OCTAVIAN ROSKE (1956-2023)

Ana-Maria Cătănuș

Octavian Roske s-a născut la 4 ianuarie 1956, în București. A studiat la liceul “Nicolae Bălcescu” (Colegiul Național Sf. Sava) din București, în perioada 1971-1975. Doi ani mai târziu, în 1977, și-a continuat pregătirea în cadrul Universității din București, Facultatea de limbi și literaturi străine, secția engleză-română, pe care a absolvit-o în anul 1981. La terminarea studiilor universitare, a fost repartizat ca profesor de limba engleză la Liceul agro-industrial din comuna Hotarele, județul Giurgiu (1981-1987).

Doar în aparență un simplu profesor de țară, Octavian Roske a intrat în legătură foști deținuți politic, precum Radu Ciuceanu, și alți intelectuali, Daniel Barbu, Gheorghe

Anghelescu, preocupați de politicile regimului comunist din România și impactul asupra

societății, inclusiv al patrimoniului cultural și arhitectural. Astfel, în 1980, Octavian Roske, Radu Ciuceanu și Daniel Barbu au redactat în clandestinitate un studiu intitulat *Condiția monumentului sub regimul comunist*. Cunoscând riscurile care decurgeau din gestul lor, autorii au optat pentru o semnătură fictivă, atribuind textul unui așa-numit Grup de supraveghere a monumentelor istorice. Ajuns în Occident, textul a fost transmis în 1981 într-un amplu serial la Europa Liberă, în

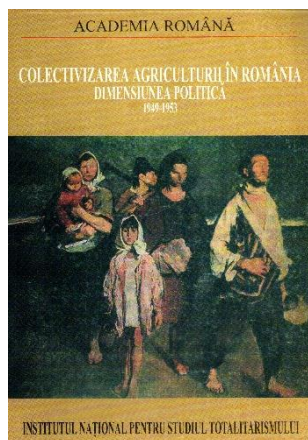
emisiunea „Povestea vorbei”, realizată de Virgil Ierunca. Câțiva ani mai târziu, activitatea subversivă a celor trei intelectuali a produs un nou document, *Va supraviețui Bucureștiul până în 1984?* Trimis în străinătate cu dificultăți mult mai mari decât precedentul studiu,

Octavian Roske și Radu Ciuceanu la conferința aniversară a C.S.R.S., decembrie 2017

FONDATORI I.N.S.T.

de data aceasta fiind înregistrat pe o casetă și ascuns în spatele farului mașinii arheologului Vlad Zirra, materialul va fi difuzat în serial de Nicolae Stroescu-Stănișoară, la emisiunea Actualitatea românească, începând din iunie 1985.

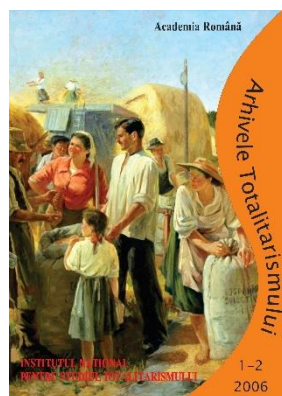

Revoluția din decembrie 1989 l-a găsit pe Octavian Roske în calitate de bibliotecar la Biblioteca Academiei Române (1987-1990). După 1990, a activat în paralel la Ministerul Culturii și în calitate de expert la Comisia de abuzuri și petiții din Camera Deputaților a Parlamentului României, comisie întemeiată la inițiativa lui Radu Ciuceanu. Din această ultimă poziție a inițiat o amplă cercetare pentru a strânge mărturii despre victimele colectivizării forțate, inițiativă ce a avut ca rezultat un volum imens de informații. Ulterior, acestea au fost coroborate cu documente din arhivele fostei Securități și au stat la baza seriei de volume dedicate colectivizării agriculturii în România, din perspectiva legislației și a represiei.

În anul 1993, împreună cu Radu Ciuceanu și cu sprijinul altor foști deținuți politic și intelectuali preocupați de studiul istoriei recente, Octavian Roske a fost implicat în fondarea Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului, institut autonom sub egida Academiei Române, așa cum a fost consfințit în actul de înființare.

Octavian Roske și-a asumat de la început sarcina deloc ușoară de a trasa direcțiile de activitate ale institutului, susținut și de Consiliul Științific alcătuit din intelectuali de prim rang. Astfel, au fost stabilite programele de cercetare anuale sau multianuale, care au fost aprobate apoi de Secția de Științe Istoric și Arheologie de la Academia Română. Cele mai multe dintre aceste programe au fost valorificate în volume.

Octavian Roske a fost deopotrivă arhitectul politicii editoriale a I.N.S.T. Astfel, încă din 1993 a fost creată revista „Arhivele Totalitarismului”, periodicul academic trimestrial al I.N.S.T., cu un format științific rămas unic până la această dată, machetare și copertă originale. Tot sub coordonarea lui Octavian Roske, începând din anul 1995, a început să funcționeze Editura I.N.S.T. Colecției de debut, „Documente”, i s-au adăugat în decursul celor trei decenii de activitate încă șapte colecții „Biografii”, „Dezbateri”, „Dicționare”, „Enciclopedii”, „Memorii”, „Sinteze” și „Studii”.

FONDATORI I.N.S.T.

Recunoașterea științifică a valorii produselor editoriale ale I.N.S.T. a venit și prin clasificarea revistei „Arhivele Totalitarismului” și a Editurii I.N.S.T. în categoria B, în urma procesului de evaluare desfășurat de CNCS în 2020.

În paralel cu activitatea didactică și administrativă în cadrul Catedrei și apoi al Departamentului de Engleză al Facultății de Limbi și Literaturi Străine, al cărui conducător a fost începând cu anul 2008, precum și cu cercetarea în domeniul americanisticii, Octavian Roske a fost un deschizător de drumuri în cercetarea totalitarismului în România.

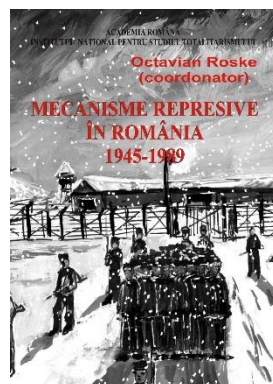
Deși într-o oarecare măsură atipic, ținând cont de formația inițială de filolog, numele lui Octavian Roske rămâne înscris în istoriografia regimului comunist ca autor sau coordonator al unor instrumente de lucru fundamentale privind fenomenul colectivizării, cercetarea biografică a victimelor regimului comunist, dar și a celor din aparatul de represiune (seria *Mecanisme represive*, colecția „Dicționare”, nouă volume, în anii 2001 - 2011).

Mai mult decât atât, numele lui Octavian Roske este legat de un proiect unic în peisajul istoriografic românesc, prin structură, conținut, întindere: Enciclopedia regimului comunist din România. În cadrul acestui proiect de mare complexitate, a coordonat secțiunea privind Represiunea și cea consacrată biografiilor celor implicați în acțiuni de rezistență armată, opoziție și disidență față de regimul comunist.

Prin personalitatea sa multilaterală, deschiderea intelectuală largă, aplecarea spre dialog, Octavian Roske a dat coerență activității științifice a I.N.S.T., individualizându-l în sfera institutelor de istorie ale Academiei Române, prin programele de cercetare, manifestările științifice organizate și activitatea editorială.

Octavian Roske s-a stins din viață prematur, la 14 ianuarie 2023, bilanțul vizibil al celor trei decenii în care a condus I.N.S.T. alături de Radu Ciuceanu numărând nu mai puțin de 174 de volume în cele opt colecții și în afara lor, 120 de numere ale revistei „Arhivele Totalitarismului”, sute de manifestări științifice organizate de I.N.S.T. sau în parteneriat cu alte instituții de profil.

Dincolo însă de bilanțul vizibil, Octavian Roske, filolog, traducător, istoric și editor a contribuit la creșterea unei generații de tineri istorici în cadrul I.N.S.T., cărora le-a împărtășit și transmis profesionalismul, rigoarea și seriozitatea care-l însoțeau permanent.

„ARHIVELE TOTALITARISMULUI”

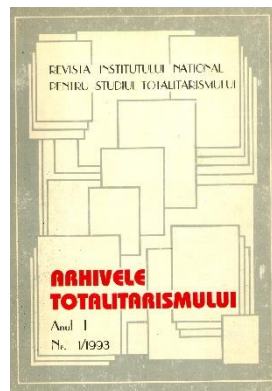
Revista „Arhivele Totalitarismului” (1993-2023)

Dan Cătănuș

Revista „Arhivele Totalitarismului”, editată de Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului al Academiei Române, este cel mai vechi periodic academic în **domeniul istoriei contemporane**, înființat după Revoluția din Decembrie 1989, și **singurul** – până astăzi – **dedicat integral cercetării tuturor formelor de totalitarism** manifestate în România și pe plan internațional de-a lungul secolului XX.

Fondată în 1993, când a apărut un singur număr (1/1993), revista „Arhivele Totalitarismului”, cu periodicitate trimestrială, a avut apoi o apariție constantă, an de an, urmând să depășească 120 de numere în 2023.

Fiind cea mai veche publicație a I.N.S.T., „Arhivele Totalitarismului” (AT) a constituit, în același timp, principalul mijloc de promovare a **obiectivului fundamental** pentru care a fost înființat institutul: cercetarea trecutului totalitar într-o manieră științifică, sistematică, ieșind din sfera abordărilor emoționale, precum și conectarea cu cercetările similare care aveau loc în fostele state comuniste și, în general, pe plan internațional.

Acad. Florin Constantiniu, Octavian Roske, Dan Cătănuș, Mihai Ungheanu, acad. Dan Berindei, acad. Radu Ciuceanu la lansarea „Arhivelor Totalitarismului” nr. 3-4/1999 și a vol. „Colectivizarea agriculturii în România”, 12 iunie 2000

Aria sa de interes include: ideologia și mișcările de extremă stângă și extremă dreaptă din România interbelică, evoluția regimurilor dictatoriale/autoritare – precum regimul Regelui Carol al II-lea, Statul Național-Legionar, regimul Mareșalului Ion Antonescu. Locul cel mai larg îl ocupă în mod firesc, prin durata sa, studierea regimului comunist (1945-1989), la nivel politic, economic, social, cultural, științific; forme și instituții represive, rezistența armată anticomunistă, opoziție, disidență; aspecte legate de istoria unor minorități etnice sau religioase, curente culturale alternative etc.; politica externă a statului comunist; Revoluția Română din

„ARHIVELE TOTALITARISMULUI”

Decembrie 1989; consecințe ale totalitarismului prezente în societatea de astăzi.

De asemenea, revista promovează articole care permit **analiza comparativă a diverselor forme ale totalitarismului românesc cu fenomene similare din alte state**, căutându-se asemănările și evoluțiile specifice, dar și **integrativă**, urmărindu-se evoluțiile de ansamblu.

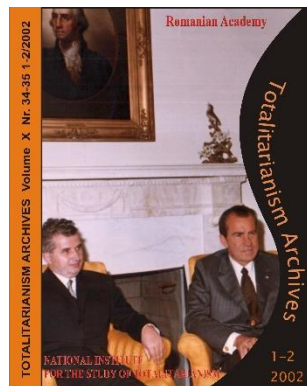
*Ioan Chiper, Dan Cătănuș, Octavian Roske, acad.
Radu Ciuceanu, lansarea „Arhivelor
Totalitarismului” nr. 1-2/2017 și 3-4/2017,
C.S.R.S., decembrie 2017*

Deși este o publicație cu profil istoric, dată fiind complexitatea fenomenului totalitar, revista acordă un loc important **abordărilor pluridisciplinare**, care scot în evidență nu doar rezultate de ultimă oră ale cercetării istorice, ci și ale unor științe și discipline conexe: științe politice, geostrategie, diplomatie, istorie economică, istorie socială, istorie literară, psihologie colectivă, simbolistică/imagologie, istoria culturii și științei, istoria bisericilor și a cultelor religioase etc.

Articolele publicate în revistă sunt rezultate ale unor programe de cercetare internă, comunicări prezentate la conferințe naționale și internaționale organizate de institut, concretizări ale protocoalelor de colaborare cu instituții partenere din țară și din străinătate, articole primite în baza unor „Call for papers” elaborate anual. Acestea din urmă promovează, pe lângă tematica generală a revistei, și anumite subiecte-reper ale anului respectiv, precum: Centenarul României Mari, Tratatul de la Trianon, România și „Primăvara de la Praga”, Revoluția Română din Decembrie 1989, Masacrele de la Katyn, disidența română și „Charta 77” etc.

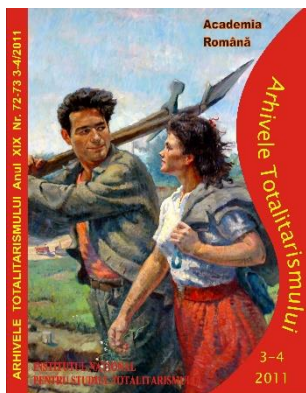
„Arhivele Totalitarismului” publică **lucrări originale, în limbile română, franceză, engleză și germană**. Totodată, revista „Arhivele Totalitarismului” publică traduceri în limba română ale unor contribuții științifice trimise de cercetători din țările fostului spațiu comunist. **Periodic, numere ale revistei sunt publicate integral în limbile engleză și franceză**. Astfel de numere au fost „Arhivele Totalitarismului” (*Totalitarianism Archives*) 4/1996-1/1997, 1-2/2002, 3-4/2011.

Creatorul revistei a fost profesorul **Octavian Roske**, care a devenit și **redactorul-șef** al acesteia (funcție pe care a îndeplinit-o aproape 30 de ani, până în 2022). Misiunea pe care și-a asumat-o în 1993 nu a fost deloc simplă: noua revistă trebuia să preia acea

„ARHIVELE TOTALITARISMULUI”

parte a rigorii academice care se păstrase și sub regimul comunist, dar în același timp să reflecte noua epocă în care intrase România după 1989 și apropierea de modelul publicațiilor științifice occidentale. Grație studiilor efectuate în anii în care lucrase în

Biblioteca Academiei Române, dar și sfaturilor primite din partea unor istorici experimentați, membri ai Consiliului Științific al I.N.S.T., a rezultat o revistă bine întocmită încă de la început, ale cărei coordonate majore s-au păstrat aproape neschimbate până astăzi: format, machetă, rubrici, publicarea de rezumate în limbi străine, practica recenzării articolelor, folosirea lectorilor și a traducătorilor profesioniști.

Principalele rubrici ale revistei, prezente număr de număr, sunt: Editorial, Studii, Documente, Mărturii, Biografii, Recenzii, Viața științifică (Agenda I.N.S.T.). Periodic, în sumarul revistei au fost incluse și alte rubrici, precum: Retorica imaginii, Fișe bibliografice, Puncte de vedere, Cronologii, Glosar de termeni, Dicționarul instituțiilor, Reconstituiri.

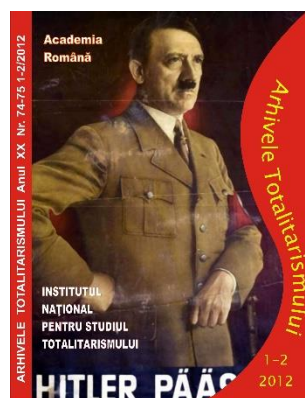
Începând cu numărul 1-2/2000, macheta stilizată de copertă realizată de arh. Cristian Brăcăcescu a fost înlocuită cu o nouă machetă, realizată în policromie, cu imagini inspirate din conținutul revistei. Articolele conțin, de asemenea, ilustrații de epocă, facsimile, hărți ș.a., provenite din arhive instituționale sau personale.

Între primii recenzenți ai revistei s-au aflat istoricii Nicolae Stratulat și Dumitru Șandru. În prezent, articolele publicate în revista „Arhivele Totalitarismului” sunt supuse unui **sistem de recenzare de tip double blind**, realizat atât de membri ai Colegiului de redacție ai AT, cât și de referenți externi, români și străini, specialiști în istorie contemporană.

De-a lungul timpului, un mare aport la creșterea calității revistei a avut, în calitate de lector și consultant de specialitate, doamna Lucia Dalila Aramă.

De asemenea, revista a beneficiat de sprijinul unor traducători remarcabili, precum: Paraschiva Bădescu, Lidia Caraciuc, Daniela Dolgu, Heliana Ianculescu, Antoaneta Olteanu, Mioara Porojan, Antonia Șchiopu, Monica Voiculescu, Dragoș Hoinic, Vasile Buga, Iulian Cănanău.

În primii săi ani, revista a beneficiat de serviciile fotografului Viorel Eftimia și ale graficianului Titus Giacinto Pittini. Pentru perioada mai recentă, menționăm în mod deosebit colaborarea cu doamna Cristina Nichituș-Roncea și site-ul www.ziaristionline.ro, condus de jurnalistul Victor Roncea.

„ARHIVELE TOTALITARISMULUI”

Astăzi, revista AT are o pagină principală de prezentare pe site-ul I.N.S.T. (www.totalitarism.ro) și o pagină proprie de tip blog <http://arhiveletotalitarismului.blogspot.ro>. Ambele pagini au versiuni bilingve, în limbile română și engleză.

Prin valoarea articolelor publicate, prin informațiile noi descoperite în arhive, prin perspectivele noi propuse asupra unor probleme esențiale ale perioadei totalitare, revista AT a reușit să atragă deopotrivă interesul mediului academic din România și din străinătate. Astfel, AT este prezentă în principalele biblioteci științifice și publice din țară, dar și în **biblioteci de mare prestigiu din străinătate**, între care menționăm: Library of Congress, Columbia

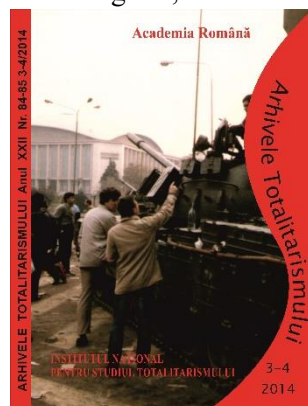
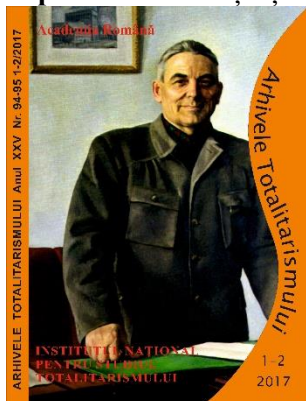
University, Stanford University, United States Holocaust Memorial Museum, BDIC - Nanterre, University of Oxford, The British Library etc.

AT este indexată în **bazele de date internaționale** CEEOL, EBSCO, INDEX COPERNICUS. În 2020 a fost clasificată B de către C.N.C.S.

Din 2023, ca urmare a unui efort comun al I.N.S.T. (prin Ana-Maria Cătănuș) și al CEEOL, pe platforma bazei de date din Germania a devenit disponibilă cercetătorilor **întreaga colecție digitalizată a „Arhivelor Totalitarismului”**, începând de la primul număr, din anul 1993.

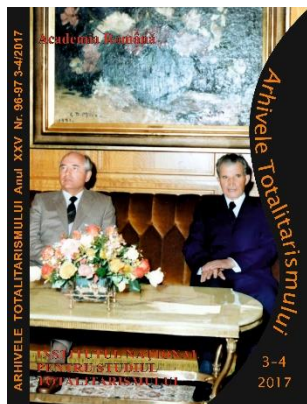
În perioada 1993-2022, în revista „Arhivele Totalitarismului” **au publicat nume importante ale vieții științifice și culturale românești**, membri ai Academiei Române,

istorici, lingviști, sociologi, arhitecți, diplomați, precum: acad. Dan Berindei, acad. Radu Ciuceanu, acad. Florin Constantiniu, acad. Dinu C. Giurescu, acad. Ioan Păun Otiman, acad. Dumitru Prunariu, acad. Răzvan Theodorescu, acad. Radu P. Voinea, Dorel Abraham, Florin Abraham, Florin Anghel, Mioara Anton, Florian Banu, Daniel Barbu, Alexandru Barnea, Ion Bălan, Flori Bălănescu, Liviu Marius Bejenaru, Corneliu Beldiman, Dana Beldiman (Honciuc), Ștefan Bosomitu, Ovidiu Bozgan, Ion Bucur, Cosmin Budeancă, Vasile Buga, Mihai Burcea, Gheorghe Buzatu, Ana-Maria Cătănuș, Dan Cătănuș, Ioan Chipper, Mircea Chirțoiu, Marian Cojoc, Ion Constantin, Laurențiu Constantiniu, Constantin Corneanu, Brândușa Costache, Cristina Diac, Andrea

„ARHIVELE TOTALITARISMULUI”

Dobeș, Dănuț Doboș, Florica Dobre, Gabriela Dumitrescu, Dan Dungaciu, Alesandru Duțu, Constantin Geambașu, Simion Gheorghiu, Alexandru Ghișa, Mihai Golu, Constantin Hlihor, Oana Ilie, Alina Ilinca, Anca Irina Ionescu, Octaviana Jianu, Dragoș Jipa, Silviu Miloiu, Florin-Răzvan Mihai, Alexandru-Murad Mironov, Silviu Moldovan, Constantin Moraru, Florin Müller, Gheorghe Neacșu, Petre Opriș, Antoaneta Olteanu, Gheorghe Onișoru, Antoaneta

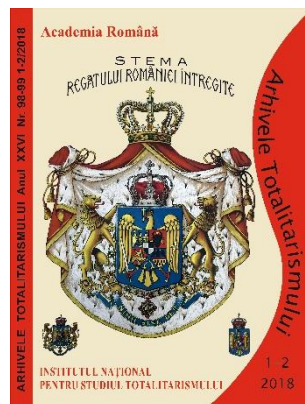

Olteanu, Petre Otu, Alina Pavelescu, Șerban Pavelescu, Cristina Păiușan, Adrian Nicolae Petcu, Cristina Petrescu, Dragoș Petrescu, Cosmin Popa, Dumitru Preda, Cristina Preutu, Mihai Retegan, Octavian Roske, Marcela Sălăgean, Ilie Schipor, Ioan Scurtu, Alin Spânu, Raluca Spiridon, Cezar Stanciu, Marin C. Stănescu, Carmen Stratone, Mircea-Dorel Suciuc, Dumitru Șandru, Florin Șandru, Florian Tănăsescu, Cristian Troncotă, Liviu Țăranu, Petre Țurlea, Cristian Vasile, Sorin Vasilescu, Vitalie Văratie, Mihaela Verzea, Alexandru-Cristian Voicu, Dragoș Zamfirescu.

De asemenea, au publicat în revista „Arhivele Totalitarismului” **autori străini** din: Anglia (Amy Hampartumian), Belarus (Aliaksander Dalhouski), Bulgaria

(Vyara Angelova, Ewelina Drziewiecka, Dimitar Grigorov, Irina Lyubomirova Ognyanova, Alexandre Kostov, Aneta Mihaylova, Dobrinka Parusheva, Luiza Revyakina, Alexander Vezenkov), Canada (Lavinia Stan), China (Liu Yong), Finlanda (Kari Alenius, Vesa Vares), Franța (Pierre Bouillon, Irina Gridan, Phillippe Rostaing, Cécile Vaissie), Germania (Heini Frietsche, Bernd Rill), Italia (Stefano Bottoni, Stefano Santoro, Francesco Zavatti), Moldova (Victor Beșliu, Alexandru Chiriac, Gheorghe E. Cojocaru, Lilia Crudu, Mircea Druc, Nicolae Fuștei, Elena Negru, Gheorghe Negru, Anatol Petrencu, Elena Postică, Svetlana Suveică, Marius Tărăță, Mariana Țăranu, Ion Țurcanu), Polonia (Adam Burakowski, Krzysztof Gajewski, Jerzy Holzer, Sebastian Ligarski, Dariusz Magier, Wojciech Materski, Karina Paulina Marczuk, Michal Siedziako, Pawel Ukielski), Rusia (Anna Gladysheva, Anastasia Konohova, V.L. Musatov, Mikhail Nakonechniy, Albina F. Noskova, Tatiana Pokivailova, A.K. Sokolov, Aleksandr Shubin, A.S. Stepanov, Aleksandr Stykalin, Artyom A. Ulunyan, Tatiana Volokitina), Slovacia (Miroslav Londak, Elena Londakova, Slavomír Michálek), Spania (Julian Casanova Ruiz, Diego Gaspar Celaya), S.U.A. (Ceslav Ciobanu, Ashby Crowder, Ionas Aurel Rus), Ucraina (Taras Kijak), Ungaria (Éva Cseszka, Csikos Gabor, Ö. Kovács József, Rainer M. János Schlett András, Olga Zaslavskaia).

Dintre **foștii deținuți politici ori membri ai exilului**, au publicat mărturii: Ion

„ARHIVELE TOTALITARISMULUI”

Baurceanu, Victor Beșliu, Emil Căpraru, Dan Cernovodeanu, Nicholas Dima, Dragoș Hoinic, Ion M. Ionescu, Miltiade Ionescu, Constantin Lățea, Emil Lupu, Ioan Gh. Mitucă, Mihai Murgu, Ion Pangrate, Miron Nicolae Preda, Iordan Răitaru, Constantin Teja, Octavian

Tomuță, Nae Tudorică, Grigoraș Vasile. Amintiri despre **calvarul prizonieratului în lagărele din U.R.S.S.** au lăsat Ioan Băiceanu, Anghel Cojocaru, Gheorghe Novac, Claudiu Tanasiciuc. Foști deținuți politici precum Adrian Brișcă ori Emil Sebeșan au avut contribuții remarcabile la cercetarea mișcării de rezistență anticomunistă.

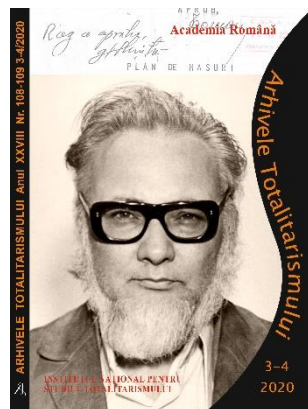
În același timp, în revistă au fost publicate articole ori expuneri ținute la sediul I.N.S.T. de **persoane care au deținut funcții în partid, în guvern ori în alte instituții de stat** în perioada regimului comunist, precum: acad. Alexandru Bârlădeanu, ziariștii Ion Bucheru și Romulus Căplescu, arh. Alexandru Budișteanu, gen. Ion Coman, gen. Vasile Cutoiu, procurorul Ioan Dan, finanțistii Florea Dumitrescu și Gheorghe Stroe, Ion Iliescu, acad. Mircea Malița, Cornel Mihulecea, Paul Niculescu-Mizil.

De-a lungul celor trei decenii de activitate, revista AT a participat constant la efortul internațional de analiză a fenomenului totalitar, la schimbul de idei în diverse domenii ale totalitarismului. Dovedind deschidere și obiectivitate, a găzduit puncte de vedere diferite, uneori chiar controversate, ale cercetătorilor români și străini, încurajând dezbaterile științifice.

În același timp, revista a reflectat pas cu pas mersul istoriografiei românești, fiind racordată la istoria românească a ultimului secol, ale cărei taine sunt încă departe de a fi descifrate. Iar deficitul de cunoaștere istorică necesită un efort de cercetare de lungă durată.

Este o luptă pe care și revista „Arhivele Totalitarismului” o duce an de an, sub cele **cinci „steaguri”** ale sale:

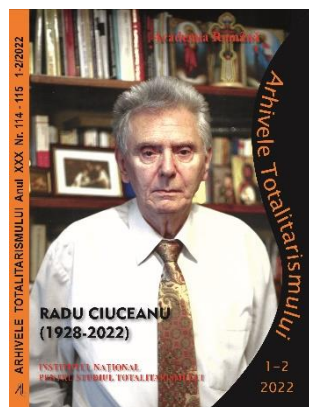
1) originalitate; 2) obiectivitate științifică; 3) spirit critic; 4) calitate interpretativă; 5) progres istoric.

Revista AT are un prestigios Consiliu editorial internațional și, deopotrivă, un marcant Colegiu de redacție național:

Consiliul editorial internațional este format din: Gheorghe Cojocaru, Institutul de Istorie, Universitatea de Stat din Chișinău (Republica Moldova); Francesco Guida, Università degli Studi Roma Tre (Italia); Irina Gridan, INALCO (L'Institut National des

„ARHIVELE TOTALITARISMULUI”

Langues et Civilisations Orientales), Paris (Franța); Armin Heinen, Historisches Institut Der RWTH Aachen (Germania); Constantin Iordachi, Central European University, Viena (Austria); Alexandre Kostov, Institute of Balkan Studies and Centre of Thracology, Bulgarian Academy of Science, Sofia (Bulgaria); Slavomír Michálek, Institute of History of Slovak Academy of Sciences, Bratislava (Slovakia); Aleksandr Stykalin, The Institute of Slavistics, Russian Academy of Science, Moscova (Federația Rusă).

Colegiul de Redacție: Florin Abraham (director I.N.S.T.), Dan Cătănuș (redactor-șef), Ana-Maria Cătănuș, Ioan Chiper, Mihai Golu, Florin-Răzvan Mihai, Alexandru-Murad Mironov, Gheorghe Onișoru, Ioan Scurtu, Florian Tănăsescu, acad. Victor Spinei.

Redacția este formată din cercetători din cadrul I.N.S.T.:

Director I.N.S.T.: Florin Abraham

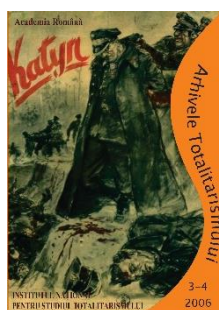
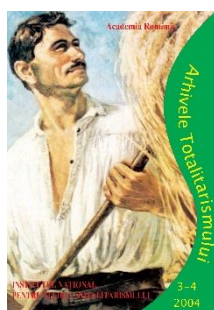
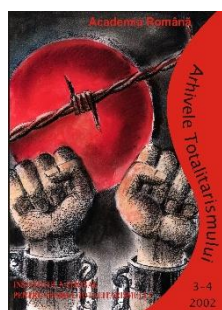
Redactor-șef: Dan Cătănuș

Secretar general de redacție: Florin-Răzvan Mihai

Redactori: Ana-Maria Cătănuș, Alexandru-Murad Mironov, Carmen Stratone, Alexandru-Cristian Voicu

Machetare computerizată: Iuliana Dumitrescu, Mihaela Maria Gavrilescu

Distribuție: George Bucur, Daniel Știrbu

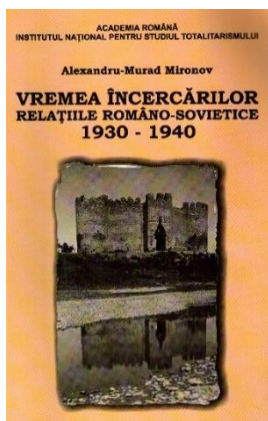
Editura Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului (1995-2023)

Florin-Răzvan Mihai

Editura Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului a început să funcționeze încă din anul 1995, cu statutul de compartiment distinct, având rolul de a valorifica activitățile compartimentelor de cercetare științifică, documentarea, colaborarea academică cu cercetători din afara institutului și rezultatele științifice rezultate în urma organizării de evenimente și conferințe de profil. Producția editorială s-a dezvoltat și s-a îmbogățit tematic și cantitativ an de an, diversificându-și aria subiectelor și atrăgând constant noi autori la nivel național.

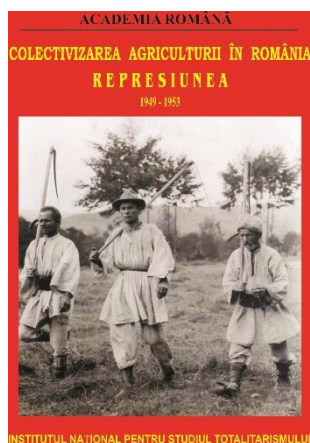

Florica Dobre, Dumitru Șandru, acad. Florin Constantiniu, acad. Radu Ciuceanu, acad. Dan Berindei, Ioan Scurtu, Gheorghe Onișoru, Adrian Brișcă cu ocazia lansării a patru volume editate de I.N.S.T. Palatul Parlamentului, februarie 2001

Strategia editurii noastre urmărește promovarea următoarelor teme de cercetare a fenomenului totalitar, aprobate prin statutul I.N.S.T. și deciziile Consiliului științific: aspecte ale vieții sub regimul comunist (1945-1989), structuri economice, probleme sociale, instituții, legislație, cultură, mentalitate, limbaj, tehnici de represiune, forme de rezistență, viață cotidiană, forme de totalitarism în timpul guvernării regelui Carol al II-lea (1930-1940), al regimului legionaro-antonescian (1940-1941) și al mareșalului Ion Antonescu (1941-1944), partide, mișcări politice sau curente ideologice care au contestat regimul parlamentar în România în perioada interbelică.

În total, în perioada 1994-2022, Editura I.N.S.T. a îngrijit și a publicat un număr de 174 de volume. Pe colecții, acestea sunt distribuite după cum urmează: 2 titluri în colecția „Biografii”, 9 titluri în colecția „Dezbateri”, 13 titluri în colecția „Dicționare”, 72 în colecția „Documente”, 4 titluri în colecția „Enciclopedii”, 34 titluri în colecția „Memorii”, 4 titluri în colecția „Sinteze”, 32 titluri în colecția „Studii” și 4 titluri în afara colecțiilor.

Unele dintre volume au fost publicate în colaborare cu alte edituri (Editura Cetatea de Scaun, Editura Litera, Editura Universității din București, Editura Eminescu, Editura Libra, Editura Oscar Print, Editura Meridiane, Editura Helicon, Editura Publiferom, Editura Artpress, Editura Pro Universitaria, Editura Academiei) sau cu sprijinul unor instituții, cum ar fi Arhiepiscopatul Cluj, Muzeul Țării Oașului, Departamentul de Filologie Rusă și Slavă, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București, Arhivele Naționale ale României, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, Monitorul Oficial.

Colecția „Documente” este dedicată recuperării, organizării tematice și promovării celor mai importante corpuri de arhivă scrisă privind regimul totalitar.

Colecția „Studii” promovează volume de autori, rezultatele unor programe academice de cercetare, sinteze și studii de specialitate.

Colecția „Dicționare” cuprinde o direcție nouă, interdisciplinară, cu o viziune integratoare, dedicată elaborării unor instrumente de cercetare esențiale, de referință, pentru cercetarea istorică în România. Colecția este rezultatul efortului de sinteză al diferitelor grupuri de cercetători din cadrul I.N.S.T. sau din spațiul științific românesc aflați în coordonarea I.N.S.T.

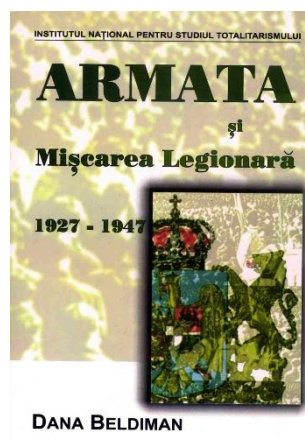
Colecția „Memorii” vizează valorificarea mărturiilor orale sau scrise ale personalităților politice, culturale, științifice, militare vizate sau implicate de evoluția fenomenului totalitar.

Colecția „Dezbateri” este dedicată consemnării unor evenimente și conferințe științifice organizate sub egida I.N.S.T.

Colecția „Sinteze” cuprinde studii de referință ale unor autori consacrați, cărți care oferă o perspectivă aprofundată asupra unor evenimente, momente istorice importante din istoria României și analize.

Colecția „Biografii”, mai nouă, este dedicată prezentării unor personalități istorice.

Colecția „Enciclopedii”, cea mai recentă dintre toate, cuprinde teme de referință din domeniul de studiu al regimului totalitar, un adevărat compendiu de instrumente de lucru indispensabil activității de cercetare.

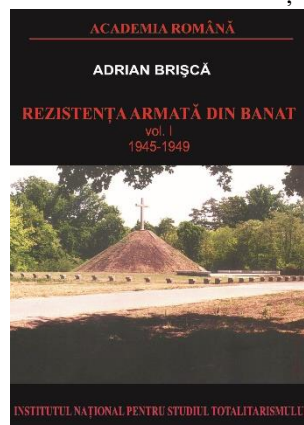
De-a lungul vremii, calitatea științifică a volumelor publicate de Editura I.N.S.T. a fost recunoscută în mediul academic și recompensată printr-o serie de premii. Dintre acestea, menționăm: Premiul „Liviu Rebreanu”, acordat de Centrul Internațional Ecumenic (*Memorii*, vol. II. *Potcoava fără noroc*, I.N.S.T. – Meridiane, 1994, autor Radu Ciuceanu); Premiul Fundației Naționale pentru Știință și Artă a Academiei Române, 2004

Ioan Chiper, Octavian Roske, E.S. Xu Jian, ambasadorul R.P. Chineze, acad. Dan Berindei, la lansarea vol. „Între Beijing și Moscova”. I.N.S.T., februarie 2005

și Premiul „Eudoxiu Hurmuzachi” al Academiei Române, 2006 (pentru volumul *Între Beijing și Moscova. România și conflictul sovieto-chinez*, vol. I, 1957-1965, autor Dan Cătănuș); Premiul „Aurelian Sacerdoțeanu”, acordat de Romanian International Bank S.A. în cadrul Premiilor oferite de Fundația Culturală „Magazin Istoric”, 2005 (*Documente S.S.I. despre poziția și activitățile politice din România în perioada regimului autoritar: 6 septembrie 1940 – 23 august 1944*, 2005, editori Cristian Troncotă, Florin Pintilie, Alin Spânu); Premiul „Nicky Chrissoveloni”, acordat de familia Chrissoveloni în cadrul Premiilor oferite de

Fundația Culturală „Magazin Istoric”, 2012 (*România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist. Represiunea*, vol. I, A-E, 2011, coordonator Octavian Roske); Premiul „Nicolae Iorga”, acordat de Besta Group în cadrul Premiilor oferite de Fundația Culturală „Magazin Istoric”, la Banca Națională a României, 29 aprilie 2013 (*România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist. Represiunea*, vol. II, F-O, 2012, coord. Octavian Roske); Premiul „Nicolae Bălcescu”, acordat de Academia Română, 2016 (*Vocația libertății. Forme de disidență în România anilor 1970-1980*, 2014, autor Ana-Maria Cătănuș); Premiul „Mitiță Constantinescu” al Fundației Culturale „Magazin Istoric”, 2015 (*Pecetea lui Stalin. Cazul Vasile Luca*, Editura Cetatea de Scaun – INST, Târgoviște, 2014, autor Gheorghe Onișoru); Premiul „Gheorghe Bezviconi” al Fundației Culturale „Magazin Istoric”, 2021 (*Problema Basarabiei în relațiile româno-sovietice 1918 – 2018*, Centrul de Studii Ruse și Sovietice „Florin Constantiniu”, INST – Editura Litera, București, 2020, coordonatori Florin-Răzvan Mihai, Vasile Buga); Premiul „Victor Slăvescu”, acordat de Fundația Culturală „Magazin Istoric”, 2021 (*Misterul leilor*, INST – Editura Oscar Print, București, 2020,

autor Vitalie Văratice); Premiul „Ștefan Ciobanu”, acordat de Fundația Culturală „Magazin Istoric”, 2023 (*Pe muchie de cuțit. Relațiile româno-sovietice. 1965-1989*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, autor Vasile Buga, 2022).

Academia Română

VASILE BUGA

PE MUCHIE DE CUȚIT
RELAȚIILE ROMÂNNO-SOVIETICE
 1965-1989

Institutul Național pentru Studii Totalitarismului

Ca recunoaștere a importanței și impactului activității editoriale, cărțile apărute sub egida I.N.S.T. sunt prezente în colecțiile celor mai importante biblioteci cu rețele naționale din România și din străinătate, Europa, S.U.A. și Orientul Mijlociu.

Editura I.N.S.T. participă constant la cele mai importante reuniuni de profil din sfera pieței de carte științifică din România, în cadrul târgurilor de carte, evenimentelor organizate de Academia Română și din sfera universitară.

În urma competiției organizate la sfârșitul anului 2020, „Evaluarea editurilor și revistelor cu profil umanist”, derulate sub egida Consiliului Național al Cercetării Științifice, Editura I.N.S.T. a fost încadrată în Categoria B, domeniul „Istorie și

studii culturale”.

Printre autorii importanți publicați de Editura noastră trebuie menționați Radu Ciuceanu, Octavian Roske, Florin Constantiniu, Ioan Chiper, Ioan Scurtu, Dumitru Șandru, Florian Tănăsescu, Alesandru Duțu, Florica Dobre, Cristian Troncotă, Vasile Buga, Gheorghe Onișoru, Dan Cătănuș, Vasile Ciobanu, Sorin Radu, Paul Caravia, Vitalie Văratice.

Câteva serii se remarcă prin continuitate și problematica abordată: *Mecanisme represive în România, 1945-1989. Dicționar biografic* (9 volume, 2001-2011, în colecția „Dicționare”), *Ideologie și structuri comuniste în România* (4 volume, 1995-2018), *Ideologie și formațiuni de dreapta în România* (7 volume, 1996-2009), *Mișcarea Națională de Rezistență din Oltenia* (5 volume, 2001-2007), *Documente S.S.I. despre poziția și activitățile grupurilor politice din România. 6 septembrie 1940 – 23 august 1944* (2 volume, 2005-2006), *Colectivizarea agriculturii în România. Dimensiunea politică* (2 volume, 2000-2005), *Rezistența armată din Bucovina* (3 volume, 1998-2006), *Distrugerea elitei militare sub regimul ocupației sovietice în România* (2 volume, 2000-2001), *Confesiunile elitei comuniste. România, 1944-1965: Rivalități, represiuni, crime...* *Arhiva Alexandru Șiperco* (6 volume, 2015-2022), *Stenogramele ședințelor Biroului Politic și ale Secretariatului Comitetului Central al*

P.M.R. (volumele 5-6, 2012-2015), *România în Organizația Tratatului de la Varșovia, 1954-1968* (2 volume, 2008-2009), *Frontul Plugarilor. Documente* (2 volume, 2011-2012), *Jurnalul unui om liniștit* (2 volume, 2005-2006, cu a doua ediție, revăzută și adăugită apărută în 2021) (toate în colecția „Documente”), *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist. Represiunea* (4 volume, 2012-2021) (în colecția „Enciclopedii”), *Memorii*, de Radu Ciuceanu (6 volume, 1994-2017) (în colecția „Memorii”).

Acad. Ștefan Ștefănescu, Pavel Țugui, Dan Cătănuș, Paul Niculescu-Mizil, acad. Florin Constantiniu, cu ocazia lansării vol. „România și Primăvara de la Praga”. Centrul Ceh, mai 2005

ale Partidului Comunist Român, a serviciilor secrete, a instituțiilor „de partid, de stat, obștești și cooperatiste” etc.

Lucrările de analiză a politicii externe a regimurilor Gheorghiu-Dej și Ceaușescu ocupă un segment important, în acest sens ieșind în evidență cărțile despre relațiile româno-sovietice, Primăvara de la Praga, problema Basarabiei în contextul relațiilor cu U.R.S.S., conflictul sino-sovietic, relațiile româno-chineze.

Nu lipsesc volumele referitoare la istoria extremei drepte românești, dintre care se remarcă lucrările despre Statul național-legionar, relațiile ofițerilor din armata română cu Mișcarea Legionară și seria „Ideologie și formațiuni de dreapta în România”, deja amintită.

Literatura memorialistică este o altă componentă esențială, printre autorii care și-au relatat experiențele personale numărându-se Lucian Plapșa, Gheorghe Jurebie, Constantin Pantazi, Andrei Bontaș, Radu Ciuceanu, Mihai Marcu, Șerban Milcoveanu, Constantin Lățea, Ion

Din punct de vedere tematic, lucrările publicate de-a lungul vremii se caracterizează printr-o mare diversitate, începând din perioada interbelică până în perioada postcomunistă. Se distinge corpul de ediții de documente privitoare la problema rezistenței anticomuniste, care acoperă aproape toate organizațiile semnificative din Banat, Bucovina, Dobrogea, Făgăraș, Maramureș, Oltenia. Alte subiecte esențiale pentru înțelegerea evoluției regimului comunist se referă la cheștiunea colectivizării, a disidenței, a represiunii, regimului penitenciar, a diferitelor aspecte organizatorice și ideologice

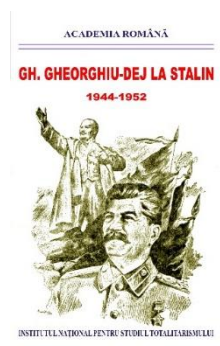
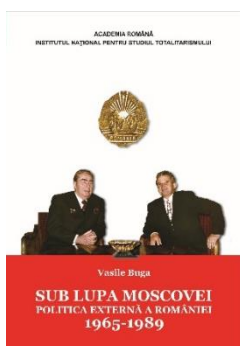
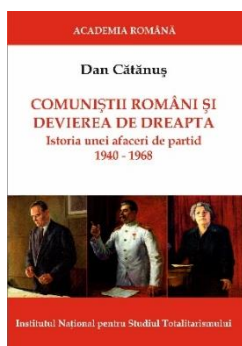
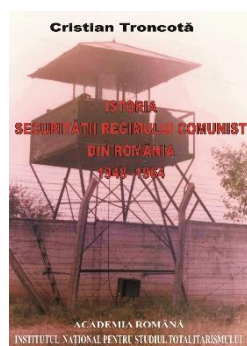
Brichiuș, Ion Pavel, Alexandru Budișteanu, Ion Baurceanu, Gabriel Țepelea, Nicholas Dima ș.a.

Activitatea Editurii INST este coordonată de un redactor-șef, iar în structura editurii mai există un departament de redactori și tehnoredactori, precum și un colegiu de referenți.

Până în 2022, funcția de redactor-șef a fost ocupată de Octavian Roske, unul dintre cei doi fondatori ai I.N.S.T., alături de Radu Ciuceanu. În prezent, de coordonarea editurii se ocupă Florin-Răzvan Mihai.

bDin echipa redacțională fac parte Flori Bălănescu, Ana-Maria Cătănuș, Alexandru-Cristian Voicu (redactori), Carmen Stratone (secretar de redacție), Iuliana Dumitrescu, Mihaela Maria Gavrilesu (machetare computerizată), Florin-Răzvan Mihai (redactor-șef).

Colegiul de referenți este format din cercetători recunoscuți în mediul academic: Ștefan Bosomitu (Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc), Liviu Țăranu (Institutul Cultural Român de la Beijing), Dalia Bathory (IICCMER), Luciana Jinga (IICCMER), Cristian Vasile (Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, Academia Română), Florian Banu (Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității), Marian Cojoc (Facultatea de Istorie și Științe Politice, Universitatea „Ovidius” din Constanța), Antoaneta Olteanu (Departamentul de Filologie rusă și slavă, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București), Cosmin Budeancă (IICCMER), Ovidiu Bozgan (Facultatea de Istorie, Universitatea din București).

Centrul de Studii Ruse și Sovietice „Florin Constantiniu” (2007-2023)

Vasile Buga, Ana-Maria Cătănuș

Centrul de Studii Ruse și Sovietice (C.S.R.S.) a fost creat la 7 decembrie 2007, ca o structură științifică distinctă în cadrul Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului al Academiei Române.

Ideea înființării acestui Centru i-a aparținut regretatului istoric Florin Constantiniu, membru al Academiei Române și al Consiliului Științific al I.N.S.T. Prin autoritatea de necontestat, participarea sa nemijlocită la manifestările științifice ale Centrului, expunerile și intervențiile sale de o înaltă ținută științifică, acesta a contribuit la creșterea prestigiului științific și consolidarea organizatorică a C.S.R.S. **Din aprilie 2012, C.S.R.S. poartă numele distinsului academician Florin Constantiniu.**

*Acad. Florin Constantiniu la o ședință
a C.S.R.S.*

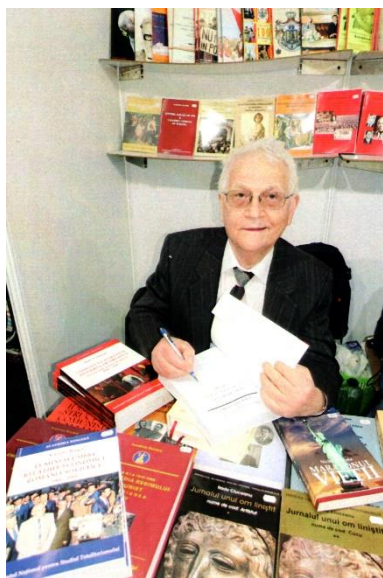
Scopul fundamental al Centrului de Studii Ruse și Sovietice „Florin Constantiniu” l-a reprezentat cercetarea istoriei relațiilor româno-ruse și româno-sovietice. Deși perioada de referință este cea cuprinsă între Revoluția bolșevică din 1917 și prăbușirea regimurilor comuniste în 1989, în expunerile prezentate în cadrul Centrului s-a abordat o perioadă mai largă, incluzând evenimente din secolul al XIX-lea și evoluțiile post-1989. În cadrul ariei de interes a C.S.R.S. se află, de asemenea, istoria Rusiei/Uniunii Sovietice, precum și istoria țărilor din fostul bloc sovietic și a celor care s-au desprins din componența U.R.S.S., după 1991.

După crearea sa, la finele anului 2007, C.S.R.S. a organizat numeroase manifestări științifice (conferințe, simpozioane, mese rotunde, dezbateri, prezentări de carte), în cadrul cărora au fost susținute expuneri de către istorici români și străini, cercetători și cadre universitare, politologi, scriitori, diplomați din România și din țările cuprinse în arealul de interes al Centrului.

Dezbaterile au fost și sunt deschise tuturor celor care doresc să se informeze pe temele care fac obiectul activităților Centrului.

CENTRUL DE STUDII RUSE ȘI SOVIETICE

Activitatea C.S.R.S. „Florin Constantiniu” este susținută **pe bază de voluntariat de o echipă coordonată de reputatul sovietolog Vasile Buga, cercetător asociat al I.N.S.T., din care fac parte istoricii Ana-Maria Cătănuș, Dan Cătănuș, Ioan Chiper, Ion Constantin, Laurențiu Constantiniu, Constantin Hlihor, Florin-Răzvan Mihai.** De-a lungul timpului, au mai activat în cadrul Centrului Cristina Diac și Alexandru-Murad Mironov. Colaboratori constanți ai C.S.R.S. sunt prof.univ.dr. Antoaneta Olteanu, conf.univ.dr. Cristian Chirca și dr. Constantin Corneanu. Încă de la înființare, Centrul a beneficiat de susținerea activă și continuă a conducerii I.N.S.T.

Vasile Buga oferind autografe cu ocazia celui mai recent volum al său despre relațiile româno-sovietice. Târgul Polemos, octombrie 2022

În cei 16 ani de activitate, C.S.R.S. „Florin Constantiniu” a organizat o serie de **manifestări în colaborare cu prestigioase instituții și organizații**, precum: Biblioteca Academiei Române, Departamentul de Filologie Rusă și Slavă al Facultății de Limbi și Literaturi Străine a Universității din București, Muzeul Național de Istorie a României, Banca Națională a României, Fundația Europeană „Titulescu”, Asociația Română de Studii Baltice și Nordice, Fundația „Dignitas”, Institutul de Slavistică al Academiei Ruse de Științe, Ambasadele Federației Ruse, Ucrainei, Lituaniei, Republicii Moldova, Centrul Rus de Știință și Cultură din București, Centrul Cultural Ucrainean, Centrul Ceh.

În vederea popularizării manifestărilor organizate și a menținerii unui contact strâns cu cei interesați de activitățile pe care le propune, C.S.R.S. „Florin Constantiniu” deține o pagină de internet dedicată

- www.centruldestudiirusesisovietice.blogspot.ro – și o pagină de facebook.

Dintre manifestările științifice organizate de C.S.R.S. „Florin Constantiniu” pe parcursul existenței sale, semnalăm:

Conferințe: „O abordare conceptuală a mișcării revoluționare din Rusia (1873-1918)” (decembrie 2008); „Primejdia de război și societatea sovietică, 1920-1947” (martie 2009); „România și războiul de iarnă sovieto-finlandez” (decembrie 2009); „Evoluții politice și schimbări teritoriale în Europa de Est” (aprilie 2010); „Războiul sovieto-polon: «Miracolul de pe Vistula»” (iunie 2010); „Emigrația albă în arhivele românești” (februarie 2011); „Incursiune în cenzura sovietică (GLAVLIT), 1922-1991” (aprilie 2011); „România în fața unei decizii majore: intrarea în cel de-Al Doilea Război Mondial” (iunie 2011); „Fenomenul disidenței în Uniunea Sovietică în anii 1960-1980”

CENTRUL DE STUDII RUSE ȘI SOVIETICE

(octombrie 2010); „Criza societății sovietice și începuturile politicii de reforme” (ianuarie 2012); „Evoluții politice, economice și militare în spațiul post-sovietic. 1991-2012” (aprilie 2012); „Bicentenarul păcii de la București, 1812-2012” (mai 2012); „Principalele coordonate ale politicii externe a Federației Ruse” (octombrie 2012); „Dinamica frontierei româno-ruse (1812-1918)” (noiembrie 2012); „Prima mare foamete în Ucraina și Rusia sovietică, 1919-1923” (decembrie 2012); „Refugiul din Uniunea

*Ana-Maria Cătănuș și Radu Ciuceanu
la conferința C.S.R.S. dedicată
disidenților sovietici, 2010*

Sovietică în România interbelică” (aprilie 2013); „60 de ani după Stalin. Procesul de destalinizare din România” (martie 2013); „Belarus: interferențe și perspective istorice” (iunie 2013); „Summit-ul UE de la Vilnius: Perspectivele Ucrainei” (noiembrie 2013); „Asia Centrală - evoluții, provocări, perspective” (decembrie 2013); „Calvarul prizonierilor de război români pe Frontul de Est” (ianuarie 2014); „Rusia în contextul negocierilor internaționale. Un bilanț al anului 2013. Evoluții și perspective” (februarie 2014); „Federația Rusă și modelele de cooperare în regiunea extinsă a Mării Negre” (martie 2014); „Basarabeni și bucovineni în Gulagul sovietic. Repere ale identificării și prezentării de sine” (octombrie 2014); „Relatări ale ofițerilor ruși - izvor complementar de cunoaștere a vieții cotidiene a românilor în anii 1854-1877” (ianuarie 2015); „Stalin și «tentația imperialistă». Ideea mesianică în politica externă a Uniunii Sovietice. 1924-1953”

(februarie 2015); „Experiența concentraționară în proza rusă” (aprilie 2015); „Helsinki 1975. Politica drepturilor omului și impactul asupra U.R.S.S.” (mai 2015); „Înființarea Consulatului General al Rusiei în Principatele Dunărene” (septembrie 2015); „Lupta pentru putere la Kremlin. Învinși și învingători. 1917-1940” (noiembrie 2015); „60 de ani de la retragerea trupelor sovietice din România” (iunie 2018); „Centenarul unirii Basarabiei cu România. Basarabia în relațiile româno-sovietice/ruse. 1918-2018” (aprilie 2018); „Centenarul unirii Bucovinei cu România” (noiembrie 2018); „50 de ani de la Primăvara de la Praga” (septembrie 2018); „70 de ani de la crearea C.A.E.R. Retrospectivă istorică” (martie 2019); „Între nostalgie și aprecierea critică a realităților sovietice în literatura rusă contemporană”; „75 de ani de la răsturnarea regimului Ion Antonescu. Noi evaluări” (mai 2019); „80 de ani de la semnarea Pactului Molotov-Ribbentrop. Consecințe pentru România” (septembrie 2019); „România și revoluția bolșevică din Ungaria. 1919” (septembrie 2019); „Perestroika și glasnost. Retrospectivă după 35 de ani” (martie 2020); „80 de ani de la anexarea de către U.R.S.S. a Basarabiei,

CENTRUL DE STUDII RUSE ȘI SOVIETICE

Nordului Bucovinei și a ținutului Herța” (iunie 2020); „Actul Final de la Helsinki - document fundamental al securității europene” (august 2020); „80 de ani de la Dictatul de la Viena; semnificații istorice” (august 2020); „23 August 1939: 81 de ani de la semnarea Pactului Molotov-Ribbentrop (august 2020); „23 August 1944, ziua care a schimbat cursul istoriei” (august 2020); „Perspectiva relațiilor ruso-sovietice în timpul președinției lui Joe Biden” (aprilie 2021); „Zbor printre aștri” – împlinirea a 60 de ani de la zborul primului om în Cosmos și 40 de ani de la primul zbor al unui român în spațiul cosmic (mai 2021); „80 de ani de la declanșarea războiului împotriva U.R.S.S.” (iunie 2021); „Trei decenii de la destrămarea U.R.S.S. Cauze și consecințe” (decembrie 2021); „Rolul cercetării științifice în analiza istoriei contemporane. 15 ani de la înființarea CSRS „Florin Constantiniu” (noiembrie 2022); „1917-2022. Formarea U.R.S.S., un proces complex, dramatic și controversat” (decembrie 2022); „80 de ani de la bătăliile de la Stalingrad și Kursk” (februarie 2023).

Simpozioane: „130 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice dintre România și Rusia” (octombrie 2008); „Chemarea Cosmosului”, organizat împreună cu Fundația Europeană „Titulescu”, consacrat celei de-a 50-a aniversări a primului zbor în Cosmos a lui Iurii Gagarin și împlinirii a trei decenii de la zborul comun al cosmonauților Dumitru Prunariu și Leonid Popov (aprilie 2011); „Dezintegrarea U.R.S.S. Cauze și semnificații” (decembrie 2011); „Simpozion comemorativ Florin Constantiniu (1933-2012)” (aprilie 2013); „Simpozion comemorativ dedicat istoricului Gheorghe Buzatu” (mai 2014); „Centenarul Revoluției Ruse”, organizat în colaborare cu Ambasada Rusiei la București, Centrul Rus de Știință și Cultură din București și Muzeul Național de Istorie a României (octombrie 2017); „Relațiile româno-ruse/sovietice: Trecut, prezent și perspective. CSRS - un deceniu de activitate: 2007-2017” (decembrie 2017); „140 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice între România și Rusia. Perspectivele dialogului” (octombrie 2018); „O viață închinată căutării adevărului istoric: Florin Constantiniu” (aprilie 2020).

Mese rotunde: „C.A.E.R. – 60 de ani de la fondare” (aprilie 2009); „Un an de crize internaționale: septembrie 1938 – septembrie 1939” (septembrie 2009); „România și Uniunea Sovietică: de la confruntare la cooperare, august-septembrie 1944” (decembrie 2009); „25 ani de la lansarea Perestroikăi: consecințe în spațiul sovietic” (aprilie 2010); „65

CENTRUL DE STUDII RUSE ȘI SOVIETICE

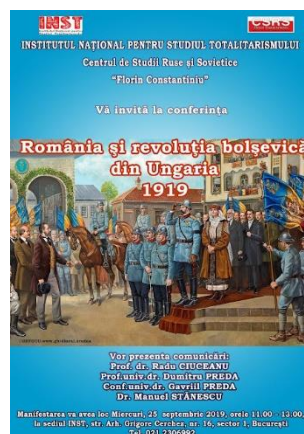
de ani de la încheierea celui de-al Doilea Război Mondial: aspecte politice, militare și ideologice” (mai 2010); „Rusia în fața unei noi provocări: modernizarea în plan politic, economic și social” (noiembrie 2010); „După 45 de ani. Declarația din aprilie 1964 în

lumina noilor surse istorice” (mai 2011); „Dezmembrarea U.R.S.S.” (decembrie 2011); „Alegerile prezidențiale din Federația Rusă. Evoluții și perspective (martie 2012); „70 de ani de la bătălia de la Stalingrad și Kursk. Context internațional, aspecte politice și militare” (mai 2013); „Relațiile româno-ruse la 10 ani de la semnarea Tratatului politic de bază. Context istoric, bilanț și perspective” (iunie 2013); „135 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice dintre România și Rusia” (octombrie 2013); „50 de ani de la adoptarea Declarației din aprilie 1964 a PMR” (aprilie 2014); „Preliminariile Primului Război Mondial. Contacte româno-ruse la nivel înalt. Iunie 1914” (iunie 2014); „80 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice dintre România și U.R.S.S. Retrospectivă istorică” (iunie 2014); „70 de ani de la 23 august

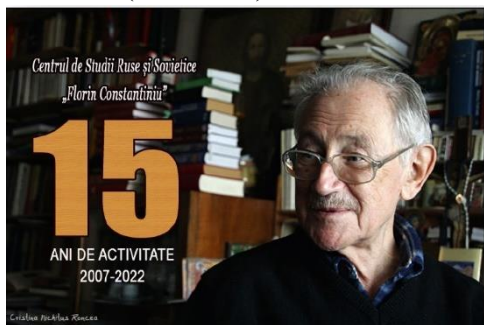
1944. Semnificații politice și concluzii istorice” (septembrie 2014); „Kremlinul fără Hrușciiov. 50 de ani de la «debarcare»” (octombrie 2014); „Congresul al XX-lea al P.C.U.S. (februarie 1956) în istoriografia din Federația Rusă și România” (februarie 2016); „Evoluții geopolitice în spațiul Asiei Centrale” (martie 2016); „70 de ani de la instalarea guvernului dr. Petru Groza. Context intern și internațional” (martie 2017), „România în cel de-Al Doilea Război Mondial” (iunie 2016); „Cazul generalului Gheorghe Avramescu. Adevăr și ficțiune” (februarie 2017); „Relații economice sovieto-române după cel de-Al Doilea Război Mondial” (martie 2017); „140 de ani de la proclamarea independenței de stat a României” (mai 2017); „Deschiderea celui de-al doilea front în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial. Premise, tratative, importanță”, manifestare organizată în colaborare cu Centrul Rus de Știință și Cultură din București (septembrie 2017).

Dezbateri: „Controverse româno-sovietice în planul istoriografiei și al politicii internaționale în timpul Războiului Rece” (prezentarea volumelor *Problema Basarabiei în discuțiile româno-sovietice din timpul Războiului Rece*, autor dr. Ion Constantin, respectiv *Sub lupa Moscovei. Politica externă a României. 1965-1989*, autor Vasile Buga (februarie 2016); „Destinul tragic al României” și prezentarea volumului *Basarabia și destinul ei secret. Mărturii și documente istorice*, autor Vasile Sturza (aprilie 2016); „Renașterea statului lituanian independent și

CENTRUL DE STUDII RUSE ȘI SOVIETICE

edificarea noii Europe Central-Răsăritene: civism național și reacții imperiale” - manifestare organizată în colaborare cu Ambasada Lituaniei la București și Asociația Română de Studii Baltice și Nordice din Târgoviște (mai 2016); „Serviciile de informații românești și sovietice. De la colaborare la confruntare. 1948-1989” și lansarea volumului *De la SSI la SIE. O istorie a spionajului românesc în timpul regimului comunist. 1948-1989*, autor Florian Banu (aprilie 2017); „Relațiile româno-ruse în timpul Primului Război Mondial” (iunie 2018).

Prezentarea unor personalități:

„Cristian Rakovski despre degenerarea birocratică a socialismului în U.R.S.S.” (februarie 2009); „Diplomat în anii Războiului Rece: Andrei Gromîko (1909-1989)” (iunie 2009); „Destine controversate: Aleksandr Kolceak și Anton Denikin și sentimentul datoriei față de țară” (decembrie 2010); „Rolul lui Mihail Gorbaciov - la sfârșitul unui «secol scurt»” (martie 2011); „Generalul P.D.

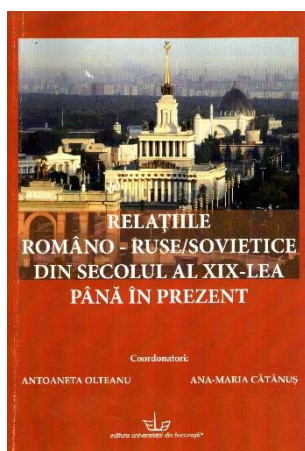
Kiseleff și societatea românească din secolul al XIX-lea” (noiembrie 2011); „Un promotor al expansiunii Rusiei spre Est: Nikolai Muraviov-Amurski. 1809-1881” (martie 2011); „Armata generalului Vlasov: «patrioți» sau «trădători?»” (iunie 2012); „Andrei Saharov. Biografia unui disident” (noiembrie 2013); „Dinastia Romanovilor” (1613-2013); „90 de ani de la nașterea lui Mihail Gorbaciov” (martie 2021).

Prezentarea de volume: *Gheorghe Gheorghiu-Dej la Stalin. 1944-1952*, editori Dan Cătănuș, Vasile Buga, și *O vară fierbinte în relațiile româno-sovietice. Convorbirile din iulie 1964 de la Moscova*, autor Vasile Buga (ianuarie 2013); *Chestiunea refugiaților de peste Nistru: Documente diplomatice și ale serviciilor române de informații. 1919-1936*, autor Vadim Guzun (aprilie 2013); *Constantin Mavrocordat. Reformatorul*, autor Florin Constantiniu (iunie 2015); *Crimeea schimbă lumea*, autor Corneliu Vlad (martie 2016); *Destin în bătaia vântului. Jurnal*, autor Evghenia Ghinzburg (mai 2016); *Nicolae Titulescu. Nemurirea geniului. Culegere de studii, articole, conferințe*, autor George G. Potra (martie 2017); *România și Rusia în timpul Primului Război Mondial. 1918-2018*, coord. Constantin Hlihor, G.D. Shkudin, Vasile Soare, A.S. Stîkalin (iunie 2018); *Sovietland. Utopia eșuată și Sovietland. Țara Gulagului*, autor Antoaneta Olteanu (aprilie 2019); *Totalitarismul de dreapta. De la naționalism la fascizare*, autor Vlad D. Gafița (mai 2019); *Lumini și umbre. Relațiile economice româno-sovietice. 1965-1985*, autor Vasile Buga (decembrie 2019); *Și totuși, revoluția română*, autor Corneliu Vlad (ianuarie 2020); *„Stalin și poporul rus... Democrație și dictatură în România contemporană. Premisele instaurării comunismului” (Vol.I) Stalinismul în România (Vol.II)*, autor Gheorghe Onișoru (martie 2021); *10x12. Florin Constantiniu. 10 ani de la intrarea în eternitate. 12 numere din „Dosarele istoriei”*

CENTRUL DE STUDII RUSE ȘI SOVIETICE

(aprilie 2022); *Pe muchie de cuțit. Relațiile româno-sovietice. 1965-1989*, Ediția a II-a, revăzută și adăugită, autor Vasile Buga (noiembrie 2022)

Alte manifestări: Centrul de Studii Ruse și Sovietice „Florin Constantiniu” a fost coparticipant la organizarea, la 5 iunie 2014, alături de Ambasada Federației Ruse în România, Muzeul Național de Istorie a României, Agenția Federală Rossotrudnicestvo în România, Arhiva de Stat a Federației Ruse, Arhiva de Stat de documente fotocinematografice, Arhiva centrală de Stat de documente fotofonocinematografice din Sankt-Petersburg, precum și Centrul cultural al Fundației „Russkii Mir” din București, a **expoziției fotodocumentare „Consonanțe istorice ruso-române: Centenarul vizitei Împăratului Nicolae al II-lea la Constanța. 1/14 iunie 1914**, deschisă în incinta Muzeului Național de Istorie a României.

Dintre **cercetătorii români** care au prezentat de-a lungul timpului comunicări în cadrul C.S.R.S. „Florin Constantiniu”, amintim pe: acad. Florin Constantiniu, acad. Dan Berindei, acad. Mircea Malița, acad. Răzvan Theodorescu, Radu Ciuceanu, membru de onoare al Academiei Române, Gheorghe Buzatu, Ioan Scurtu, Antoaneta Olteanu, Radu Ștefan Vergatti, Alesandru Duțu, Corneliu Mihail Lungu, Ioan Chiper, Gheorghe Onișoru, Petre Otu, Mihail Ionescu, Cristian Troncotă, Tiberiu Tănase, Petre Țurlea, Constantin Hlihor, Mircea Druc, fost prim-ministru al Republicii Moldova, Silviu Miloiiu, Dumitru Preda, Adrian Pop, Ludmila Rotari, Ion Constantin, Constantin Corneanu, Viorel Achim, Alexandru Mamina, Marian Stroia, Adrian-Bogdan

Ceobanu, Ioana Elena Secu, Ana-Maria Cătănuș, Dan Cătănuș, Cristina Diac, Cristian Chirca, Mioara Anton, Alexandru-Murad Mironov, Constantin Buchet, Flori Bălănescu, Claudiu Degeratu, Liviu Țăranu, Florian Banu, Brîndușa Costache, Alin Spănu, Cezar Măță, Florin Fugaru, Adrian Pandea, Simion Gheorghiu, Vadim Guzun, Alexandru Varona, Liliana Corobca, Gheorghe Stoica, Florin Abraham, Dragoș Zamfirescu, Laurențiu Constantiniu, Miruna Trandafir, Theodor Smeu, Florin Șandru, Alin-Mihail Băncilă, Vitalie Văratie, Mihail Dobre, Gavriil Preda, Manuel Stănescu, Florin-Răzvan Mihai, Ilie Schipor, Alexandru Oșca, Nicolae Videnie. Aceștia li s-au alăturat foștii demnitari Paul Niculescu-Mizil, Constantin Olteanu, Florea Dumitrescu, Ion Coman, Gheorghe Stroe, scriitorul și publicistul Corneliu Vlad, drd. Alexandru Ștefănescu, precum și foști diplomați români: Gheorghe Badrus, Paraschiva Bădescu, Mioara-Nanu Porojan, Ion Porojan, Ion Bobocșa etc.

La ședințele C.S.R.S. „Florin Constantiniu” au prezentat comunicări **oaspeți străini**, printre care s-au aflat: dr. Vesa Vares, Universitatea din Turku (Finlanda); dr. Svetlana

CENTRUL DE STUDII RUSE ȘI SOVIETICE

Suveică, Universitatea de Stat din Chișinău; Stanislav Kulcinski, director adjunct al Institutului de Istorie al Academiei Naționale de Științe a Ucrainei; general de armată (r) M.A. Gareev, președintele Academiei de Științe Militare din Federația Rusă, general maior (r) V.A. Zolotariov, directorul Institutului de Istorie Militară al Ministerului Apărării al Federației Ruse; dr. Gheorghe Cojocaru, directorul Institutului de Istorie, Stat și Drept al Academiei de Științe a Republicii Moldova; dr. Vasile Sturza (Republica Moldova), dr. Aurelia Felea (Universitatea din Tiraspol); dr. Rytis Bulota (Universitatea din Kaunas); dr.

Oxana Morozan, director al Arhivei Centrale de Stat de Documente Fotofonocinematografice din Sankt Petersburg; dr. Vladimir Morozan, Facultatea de Istorie a Universității din Sankt-Petersburg; dr. T.V. Volokitina; dr. Tatiana Pokivailova și drd. Anna Gladișeva (Institutul de Slavistică al Academiei Ruse de Științe), precum și diplomați străini la București: A.A. Ciurilin, O.A. Malghinov, V.I.Kuzmin, ambasadori ai Federației Ruse în România; Vladimir Iarmolenko și Arvydas Pocius, ambasadori ai Republicii Lituania la București; Serghei Molunov, însărcinat cu afaceri a.i. al Republicii Belarus; Teofil Bauer, ambasador al Ucrainei la București și Teofil Rendiuk, ministru-consilier al Ambasadei Ucrainei, Aleksandr Vasiliev, consilier al Ambasadei Ruse, Natalia Mujennikova, consilier, directorul Centrului Rus de Știință și

Cultură din București, precum și publiciștii ruși Nikolai Morozov și Veaceslav Samoșkin, publicistul sârb Milan Petrović. Lucrările Centrului au fost onorate de prezența unor diplomați ai Ambasadelor Federației Ruse, Republicii Cehe, Republicii Slovace, Finlandei, Ucrainei, Lituaniei, Republicii Moldova, Azerbaidjanului, precum și a unor oaspeți din Germania și S.U.A.

Un număr important de comunicări susținute în cadrul Centrului au fost publicate în revista „Arhivele Totalitarismului”. A se vedea, de exemplu, Florin Constantiniu, *Cristian Racovski și teoria degenerării birocratice a socialismului în Uniunea Sovietică* (AT, nr. 98-99, 1-2/2018, p. 9-23) sau Vesa Vares, *The Western Powers and Finland during the Cold War: What was “Finlandization”?* (AT, nr. 3-4/2011, p. 147-163).

Alte texte au fost postate direct pe site-ul C.S.R.S., <http://centruldestudiirusesisovietice.blogspot.com/>. Între acestea, menționăm articolele *80 de ani de la anexarea de către U.R.S.S. a Basarabiei, Nordului Bucovinei și Ținutului Herței* (Ion Constantin), *Actul Final de la Helsinki – Document fundamental al Securității Europene* (amb. Paraschiva Bădescu), *Actul Final de la Helsinki și politica drepturilor omului* (Ana-Maria Cătănuș), *23 august 1939: 81 de ani de la semnarea Pactului Molotov-Ribbentrop* (Vasile Buga), *1917-2022. Formarea U.R.S.S., un proces complex, dramatic și controversat* (Cristian Chirca), precum și excelentul

CENTRUL DE STUDII RUSE ȘI SOVIETICE

grupaj dedicat împlinirii a 90 de ani de la nașterea lui Mihail Gorbaciov, în care este surprinsă receptarea radical diferită a deciziilor luate de acesta în perioada în care a condus Uniunea Sovietică: *Între infern și paradis* (Corneliu Vlad), *Mihail Gorbaciov la a 90-a aniversare. O perspectivă biografică* (Vasile Buga), *Mihail S. Gorbaciov, omul care a oferit enorm omenirii* (Constantin Corneanu).

Sub egida C.S.R.S au apărut mai multe **volum**e, care au reunit comunicările prezentate la unele dintre conferințele organizate de Centru:

Dezintegrarea U.R.S.S. Cauze și consecințe (coord. Cristina Diac), Editura Universității din București, 2015.

Relațiile româno-ruse/sovietice din secolul al XIX-lea până în prezent (coord. Antoaneta Olteanu, Ana-Maria Cătănuș), Editura Universității din București, 2022.

Problema Basarabiei în relațiile româno-sovietice. 1918-2018 (coord. Florin-Răzvan Mihai, Vasile Buga), Editura „Litera”, 2020.

10x12. Florin Constantiniu. 10 ani de la intrarea în eternitate. 12 numere din „Dosarele istoriei”, (editor Mircea-Dorel Suciu), Editura Univers Enciclopedic Gold, 2022.

Trei decenii de la destrămarea U.R.S.S. Cauze și consecințe, coord. Florin-Răzvan Mihai și Cristian Chrica (în pregătire)

La 1 iulie 2021, dr. Florin-Răzvan Mihai și dr. Vasile Buga au primit **Premiul „Gheorghe Bezviconi”** pentru volumul *Problema Basarabiei în relațiile româno-sovietice (1918-2018)*, care a inclus comunicările la conferința „Centenarul unirii Basarabiei cu România, 1918-2018” (aprilie 2018). Premiul a fost oferit în cadrul festivității de acordare a premiilor Fundației Culturale „Magazin istoric” pentru cele mai bune contribuții ale cercetării istorice din anii 2019 și 2020, manifestare organizată cu sprijinul Băncii Naționale a României.

CENTRUL „HANNAH ARENDT”

Centrul de Studiu al Ideologiilor Totalitare „Hannah Arendt”

Florin Abraham

Începând din anul 2022, în cadrul I.N.S.T. a fost înființată o structură fără personalitate juridică prin intermediul căreia sunt organizate manifestări științifice dedicate aspectelor teoretice ale curentelor politice din autocrațiile totalitare. Obiectivul esențial al centrului de cercetare este de a se integra, prin tematică și activități, în rândul structurilor academice Hannah Arendt care funcționează la nivel internațional.

Centrul a organizat în 16 martie 2023 conferința cu participare internațională „Un secol de fascism european: traume vechi, fantasme recente”, avându-l drept invitat special pe Prof. Constantin Iordachi președinte al Asociației Internaționale pentru Studii Comparative ale Fascismului.

Conferințe și manifestări științifice ale I.N.S.T. (1993-2023)

Carmen Stratone

Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului a susținut de-a lungul celor 30 de ani de existență o amplă activitate științifică, derulată prin conferințe, simpozioane, mese rotunde, prelegeri, expoziții, lansări de carte, toate aceste manifestări aflându-se sub semnul diversității și complexității. De la tematica diversă abordată, evenimente cu impact în micro și macro-istoria contemporană, relații și fenomene contemporane internaționale, până la interviuri și invitați martori ai evenimentelor istoriei recente, I.N.S.T. și-a asumat un rol major în cercetarea obiectivă a fenomenului totalitar românesc, având o reprezentare publică la cel mai înalt nivel științific.

Notorietatea în domeniul cercetării istoriei pe care I.N.S.T. a câștigat-o în cele trei decenii de activitate a relevat un constant și riguros discurs istoriografic, punând în circulație subiecte relevante legate de fenomenul totalitar: instituții și mecanisme de represiune, disidență, opoziție, mecanisme ale puterii totalitare, ideologii și guvernări de dreapta și de stânga, lideri politici și dimensiunea biografică a acestora, modele de politică economică, culturală și socială în perioada regimurilor de sorginte totalitară etc.

Secolul “scurt” al istoricului Eric Hobsbawm a reprezentat în activitatea I.N.S.T. axa temporală în care s-au situat temele conferințelor și simpozioanelor noastre. De la primul Simpozion internațional organizat în anul 1994, care a avut ca temă programatică studiul totalitarismelor experimentate de România în secolul XX, și până la cea mai recentă Conferință aniversară dedicată fenomenului migrației în timpul Războiului Rece (în parteneriat cu ENRS), sesiunile științifice ale INST s-au remarcat printr-o permanentă ancorare la modelele de cercetare europene și internaționale, oferind diversitate și actualitate în studierea fenomenului totalitar.

*Florian Tănăsescu la
conferința I.N.S.T. din 9-10
decembrie 1994*

Tematica diversă a evenimentelor științifice ale I.N.S.T. a însemnat și mai multă dinamică în abordarea multidisciplinară a acestora. Cumulând un număr de peste patruzeci de simpozioane și conferințe internaționale și peste o sută de conferințe interne

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE

și mese rotunde, sesiuni științifice și serii de întâlniri cu foști demnitari ai regimului comunist, mesajul programatic asumat de I.N.S.T. în anul 1993 a fost permanent îmbogățit prin gradul de implicare activă a cercetătorilor institutului în identificarea și studierea fenomenului totalitar, prin apelul la sursa primară de arhivă și prin abordări conceptuale inovatoare.

*

Acad. Răzvan Theodorescu la simpozionul internațional din 11-12 decembrie 1998

Conferințele și manifestările științifice organizate de I.N.S.T. au reunit cercetători din România și din străinătate. Având ca linie directoare studierea fenomenului totalitar în toate formele sale, dar adăugând acestuia noi perspective și abordări, conferințele I.N.S.T. au asigurat un constant și prestigios loc de dezbateră și diseminare științifică.

Primul Simpozion național organizat de I.N.S.T. în anul 1994 a scos în evidență tematica pe care Institutul avea să-și axeze activitatea în următorii ani. Intitulat *Studiul totalitarismului. Perspective interdisciplinare*, Simpozionul a avut loc în perioada 9-10 decembrie 1994, la Muzeul de Istorie și Artă al Municipiului București și a fost structurat pe cinci secțiuni: 1. Studiul totalitarismului. Abordări și surse; 2. Orașul sub regimul totalitar; 3. Totalitarismul și teritoriile răpite; 4. Tendințe totalitare în România interbelică; 5. Regimul totalitar în România sub ocupația sovietică.

A urmat Simpozionul internațional organizat de I.N.S.T. la Snagov, în perioada 31 mai-1 iunie 1996, intitulat *Europa după Yalta. Experiența totalitară*. Simpozionul a reunit cercetători și cadre universitare din România, Republica Moldova, S.U.A., Elveția, Franța, Rusia și Ucraina.

La 11-12 decembrie 1998, a avut loc în Sala Bizantină a Cercului Militar Național simpozionul internațional *Fenomenul totalitar în Europa de Est*. Manifestarea s-a bucurat de participarea a peste 120 de invitați, istorici și cercetători de prestigiu din țară și străinătate, oameni politici, reprezentanți ai cultelor, foști participanți la mișcarea de rezistență

Mircea Chirițoiu și Ioan Scurtu la simpozionul internațional din 11-12 decembrie 1998

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE

anticomunistă. În cuvântul de deschidere, istoricul Dan Berindei sublinia deja la acel moment dinamismul și prolificitatea I.N.S.T., cadența volumelor editate impunându-l printre cele mai performante institute ale Academiei Române. **Acad. Răzvan Theodorescu** declara în ajunul simpozionului: *„Nu cunosc niciun institut de cercetare din România care să fi produs în ultimii ani cărți și reviste de felul celor editate de I.N.S.T. În vraștea intelectuală, în climatul de dihonie instaurat de mai noi sau mai vechi politruci „convertiți” la democrație, institutul condus de colegul Radu Ciuceanu a știut să rămână o oază a demnității intelectuale și a nevoii de adevăr”.*

Acad. Florin Constantiniu, acad. Dan Berindei, E.S. Jan Soth, ambasadorul Republicii Slovac, acad. Radu Ciuceanu, E.S. Radek Pech, ambasadorul Republicii Ceh la București. În prim-plan, prof.univ. Mihai Retegan. Aspect din timpul conferinței internaționale „România și Primăvara de la Praga”, 2004

Conferința internațională *România și “Primăvara de la Praga”*, organizată în data de 30 aprilie 2004, în parteneriat cu ambasadele Republicii Ceh și Republicii Slovac la București a fost unul dintre cele mai reprezentative evenimente științifice dedicate anului 1968. “Primăvara de la Praga” a fost “un moment astral pentru noi toți”, cum atât de plastic spunea regretatul istoric Dan Berindei, iar solidaritatea românilor manifestată față de popoarele ceh și slovac au fost rememorate de vorbitorii străini în cadrul alocuțiunilor acestora.

Un an mai târziu, în zilele de 12-13 octombrie 2005, I.N.S.T. a organizat Conferința «*Solidaritatea*» - 25 de ani. *Istorie și actualitate*. Sub patronajul Academiei Române, beneficiind de sprijinul Ambasadei Republicii Polone la București și reunind personalități ale vieții științifice românești și prestigioși istorici polonezi, diplomați români și polonezi, conferința a readus în actualitate un moment decisiv al istoriei naționale a Poloniei: înființarea Sindicatului liber «*Solidaritatea*» și schimbările pe care le-a declanșat această mișcare de amploare.

Un alt eveniment științific major inițiat și găzduit de I.N.S.T. a avut drept subiect *Masacrele de la Katyn și rolul lor în construirea unei memorii democratice* organizat în zilele de 6 și 7 octombrie 2006. În organizarea conferinței, I.N.S.T. a beneficiat de sprijinul Ambasadei Republicii Polone la București, Institutului Polonez, Arhiepiscopia Romano-Catolică de București, Ministerul Afacerilor Externe din România. Problema represiunii într-un regim democratic, în mod particular a crimelor de la Katyn, dar și în alte teritorii ocupate de armata sovietică, inclusiv în Basarabia și Bucovina de Nord, și

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE

felul în care se poate redobândi o memorie proprie societăților democratice, au reprezentat punctul central de dezbatere al conferinței, cu rol în restituirea memoriei colective privind aceste evenimente tragice.

Acad. Nicolae Breban la conferința „Sfârșitul perioadei liberale a regimului Ceaușescu: iulie-noiembrie 1971”, 19 noiembrie 2004

Cu o rigoare și o luciditate care cu greu poate fi egalată, distinsul și regretatul istoric Florin Constantiniu vorbea la acel moment de un “inaugural ratat”, referindu-se cu regret la ceea ce ar fi putut reprezenta o șansă la reviriment socio-economic și la ceea ce a reprezentat în fapt, schimbarea unui „fals socialism” cu un „fals capitalism”.

Schimburile interacademice derulate de I.N.S.T. cu Institutul de Studii Balcanice și Centrul de Tracologie al Academiei Bulgare de Științe au reprezentat un schimb de experiență istoriografică de neegalat și au condus la organizarea, cu o participare multidisciplinară, a unei Conferințe internaționale sub auspiciile acestei fructuoase colaborări. Astfel, în data de 1 iunie 2017, a avut loc la Sofia Conferința internațională *Constructing and deconstructing Boundaries: Bulgaria and Romania in the 20th Century*. La fel de prestigioasă a fost și participarea I.N.S.T. la Congresul Internațional de Studii Sud-Est Europene cu tema *Dinamici politice, sociale și religioase în Sud-Estul Europei*, desfășurat în perioada 2-6 septembrie 2019 la București. I.N.S.T. a organizat un panel în cadrul Congresului, în parteneriat cu Institutul de Studii Balcanice & Centrul de

Anul reper 1989 și prăbușirea regimurilor comuniste în Europa au constituit subiectul unei Conferințe internaționale organizată de I.N.S.T. cu sprijinul Academiei Române în zilele de 12-13 octombrie 2009: *Radiografia unui miracol: căderea comunismului în Europa*. Participarea unor personalități ale vieții publice din România, dar și a unor reputați istorici, personalități ale Academiei Române și universitari, a făcut din acest moment unul dintre evenimentele emblematice I.N.S.T.

Documentar realizat de Ambasada Republicii Slovace pentru conferința internațională „Cehoslovacia 1968”, organizată de I.N.S.T. Octombrie 2008

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE

Tracologie al Academiei Bulgare de Științe de la Sofia, cu tema *Empires' Legacy in the Balkans: Romania and Bulgaria in the XXth Century*.

Rețeaua Europeană Memorie și Solidaritate (European Network Remembrance and Solidarity) a devenit începând cu anul 2018 un partener european prestigios pentru I.N.S.T. În dorința de a dezvolta o cultură comună a memoriei și solidarității europene, parteneriatul alături de E.N.R.S. pentru organizare de conferințe și simpozioane a oferit evenimentelor științifice ale I.N.S.T. anvergura internațională și dimensiunea recuperării memoriei trecutului istoric.

Având partener E.N.R.S., I.N.S.T. a fost parte a unor proiecte comune prestigioase, printre care Simpozionul *După Marele Război: provocări pentru Europa (1918-2018)*, desfășurat la București în 15-17 mai 2018; Conferința internațională *Annus Mirabilis. Three Decades After: Desires, Achievements, Future* desfășurată la București în 19-20 noiembrie 2019; Conferința internațională (format online) *Disinformation in Memory Politics: Practices and Ways of Prevention*, în 11-13 mai 2021. Evenimentul aniversar dedicat împlinirii a treizeci de ani de existență a I.N.S.T. și organizarea Conferinței internaționale cu titlul *The light comes from the West! The Politics of East-European Migration during the Cold War* vor beneficia de parteneriatul cu E.N.R.S. și S.N.S.P.A. și se vor desfășura în zilele de 10-12 octombrie 2023.

Acad. Dan Berindei, președintele Ion Iliescu, acad. Florin Constantiniu, acad. Dinu C. Giurescu, la masa rotundă „Anul 1971, anul schimbărilor ideologice în România. O mărturie inedită despre schimbarea ideologică din 1971”, iunie 2009

Direcții de cercetare precum represiunea, stalinizarea, războiul rece, politica externă, colectivizarea, evoluțiile socio-culturale și economice în regimurile Gheorghe Gheorghiu-Dej și Nicolae Ceaușescu au făcut obiectul celor peste o sută de conferințe, mese rotunde și simpozioane cu participare națională.

O direcție explorată în conferințele naționale organizate de I.N.S.T. a fost aceea a invitaților-martori ai fostului regim comunist sub tematica *Întâlniri cu demnitari ai fostului regim comunist*. Reconstruirea istorică privind evenimentele perioadei regimului comunist este încă posibilă prin aceste conferințe-interviu și, cele mai multe dintre ele, au devenit mărturii orale de interes și informație. Dintre acestea menționăm câteva dintre

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE

comunicările găzduite de I.N.S.T.: *Evoluții instituționale sub regimul comunist* (comunicatori Ioan Toma, ultimul prim-secretar al C.C. al U.T.C., Ștefan Hangiu, membru al C.C. al U.T.C. și Ioan Todea, fost expert-instructor în cadrul Academiei “Ștefan Gheorghiu”), în data de 20 octombrie 2010; *Evoluții economice între trecut și prezent*, comunicare susținută de economistul Gheorghe Stroe în data de 17 martie 2009; *Anul 1971. O mărturie inedită despre schimbarea ideologică din 1971*, comunicare susținută de fostul președinte Ion Iliescu în data de 9 iunie 2009; *Evoluția economică a României în anii 1960 și 1980*, comunicare susținută de economistul și fostul ministru de Finanțe, Florea Dumitrescu în data de 23 aprilie 2008; *Recuperarea memoriei: “În decembrie 1989, soarta lui Nicolae Ceaușescu era hotărâtă”*, comunicare susținută de generalul (r) Ion Coman în data de 17 mai 2007.

George G. Potra, amb. Constantin Vlad, Radu Ciuceanu, Octavian Roske, Vasile Buga la vernisarea expoziției de la Fundația Europeană „Titulescu”, organizată cu ocazia conferinței internaționale „Cehoslovacia 1968”. Octombrie 2008

Un reper în activitatea științifică a I.N.S.T. este și Centrul de Studii Ruse și Sovietice „Florin Constantiniu” (CSRS) creat la 7 decembrie 2007, care a organizat numeroase manifestări științifice (mese rotunde, simpozioane, conferințe, dezbateri, prezentări de carte), în cadrul cărora au fost susținute expuneri de către cercetători români și străini, având ca scop: cunoașterea relațiilor româno-ruse și româno-sovietice, a unor momente de referință din istoria Rusiei și a Uniunii Sovietice, a relațiilor din cadrul fostului bloc sovietic, a politicii externe a Rusiei/Uniunii Sovietice, prezentarea unor personalități istorice, precum și a unor volume de studii sau de documente

în strânsă legătură cu aria tematică enunțată. La manifestările Centrului participă cercetători români și străini, cadre universitare, politologi, diplomați, studenți etc. De asemenea, dezbaterile sunt deschise tuturor celor care doresc să se informeze pe teme care fac obiectul activităților Centrului.

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE

Conferințe și manifestări științifice ale I.N.S.T. - repere cronologice -

1993

- ☞ Ședința de înființare a I.N.S.T. la data de 3 aprilie 1993

1994

- ☞ Conferință de presă în care au fost prezentate obiectivele revistei “Arhivele Totalitarismului”, București, 3 martie 1994
- ☞ Conferința *Studiul totalitarismului: Recuperarea istoriei orale*, București, 5 mai 1994
- ☞ Masa rotundă *Perspective în cercetările de istorie orală*, București, 2 iunie 1994, în parteneriat cu Departamentul Educație din cadrul Radio România
- ☞ Simpozionul *Studiul Totalitarismului – perspective interdisciplinare*, București, Muzeul de Istorie și Artă al Municipiului București, 9-10 decembrie 1994

1996

- ☞ Simpozionul internațional *Europa după Yalta. Experiența totalitară*, Snagov, 31 mai-1 iunie 1996

1998

- ☞ Simpozionul internațional *Fenomenul totalitar în Europa de Est*, București, 11-12 decembrie 1998

2001

- ☞ Masa rotundă *Responsabilități privind distrugerea elitei militare*, București, 8 mai 2001
- ☞ Masa rotundă *Totalitarismul de dreapta în perioada interbelică*, București, 28 iunie 2001

2002

- ☞ Simpozionul *Rezistența armată în Bucovina*, în parteneriat cu Fundația „Memoria”, Câmpulung Moldovenesc, 15 august 2002

2003

- ☞ Simpozionul internațional dedicat aniversării a 10 ani de la fondarea I.N.S.T., *Europa în timpul Războiului Rece: evaluări și perspective istoriografice*, București, 6 octombrie 2003

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE

2004

- ✿ Conferința internațională *România și „Primăvara de la Praga”*, în parteneriat cu Ambasada Republicii Cehe, Centrul Ceh și Ambasada Republicii Slovace, 30 aprilie 2004
- ✿ Masa rotundă *De la 23 august 1944 la Acordul de Procentaj: între memorie și evaluări istoriografice*, București, 29 octombrie 2004
- ✿ Masa rotundă *Sfârșitul perioadei liberale a regimului Ceaușescu: iulie-noiembrie 1971*, București, 19 noiembrie 2004

2005

- ✿ Comunicare din seria «Întâlniri cu demnitari ai fostului regim comunist» *Despre plenara ideologică, iulie-noiembrie 1971* (comunicator Paul Niculescu-Mizil) , București, iulie 2005
- ✿ Conferința internațională “*Solidaritatea*” – 25 de ani. *Istorie și actualitate*, în parteneriat cu Ambasada Republicii Polone la București, Fundația Europeană „Titulescu”, București, 12-13 octombrie 2005

2006

- ✿ Sesiune de comunicări științifice *Trecutul uitat și/sau simulat: evaluări istoriografice pentru un proces al comunismului*, București, iunie 2006
- ✿ Conferința internațională *Masacrele de la Katyn și rolul lor în construirea memoriei democratice*, București, 6-7 octombrie 2006, în parteneriat cu Ministerul Afacerilor Externe din România, Arhiepiscopia Romano-Catolică de București, Ambasada Poloniei din România, Institutul Polonez, Fundația Europeană „Titulescu”
- ✿ Sesiunea științifică *60 de ani de la alegerile parlamentare din 19 noiembrie 1946*, București, 17 noiembrie 2006
- ✿ Conferința *Noi direcții de cercetare în istoria totalitarismului*, București, 25 noiembrie 2006

2007

- ✿ Masa rotundă *Regimul comunist: între realități ale trecutului și dezbateră contemporană. Repere metodologice și istoriografice*, București, 26 aprilie 2007
- ✿ Comunicare din seria «Întâlniri cu demnitari ai fostului regim comunist» *Diplomatul Mircea Malița “Războiul Rece a fost un imens acord”*, București, 27 iunie 2007
- ✿ Conferința națională *Adevăr și obiectivitate în istoria contemporană. Chestiuni metodologice și studii de caz*, București, 25 octombrie 2007
- ✿ Masă rotundă *20 de ani de la Revolta anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987*, București, decembrie 2007

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE

2008

- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu” *Uniunea Sovietică și instrumentul ei militar: Armata Roșie*, București, 26-27 februarie 2008
- ✿ Comunicare din seria «Întâlniri cu demnitari ai fostului regim comunist» *Evoluția economică a României în anii 1960 și 1980* (comunicator Florea Dumitrescu), București, 23 aprilie 2008
- ✿ Conferința *Cercetarea istorică românească: între inovare metodologică și acumulare informațională*, București, 28 mai 2008
- ✿ Conferința națională *Sistemul comunist, între realități și discurs istoriografic*, București, 12-13 iunie 2008

Istoricul Petre Opreș cu ocazia lansării volumului „România în Organizația Tratatului de la Varșovia”. Polemos, 2008

- ✿ Conferința internațională *Cehoslovacia 1968*, în parteneriat cu Ambasada Republicii Ceh la București, Ambasada Republicii Slovace la București, Centrul Ceh și Fundația Europeană „Titulescu”, București, 13-14 octombrie 2008
- ✿ Simpozion CSRS „Florin Constantiniu” *130 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice dintre România și Rusia*, București, 22 octombrie 2008
- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu” *O abordare conceptuală a mișcării revoluționare din Rusia (1873-1918)*, decembrie 2008

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE

2009

- ✿ Masa rotundă *Criza economică din anii 1970-1980*, București, 17 martie 2009
- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Primejdia de război și societatea sovietică, 1920-1947*, București, martie 2009
- ✿ Masă rotundă CSRS „Florin Constantiniu”, *CAER – 60 de ani de la fondare*, București, aprilie 2009
- ✿ Masă rotundă *“Declarația din aprilie 1964” în lumina noilor surse istorice*, București, 27 mai 2009
- ✿ Masă rotundă *90 de ani de la campania armatei române în Ungaria. Eliminarea pericolului sovietic în centrul Europei*, București, 3 iunie 2009
- ✿ Masă rotundă *Anul 1971, anul schimbărilor ideologice în România. O mărturie inedită despre schimbarea ideologică din 1971* (comunicator Ion Iliescu), București, 9 iunie 2009
- ✿ Conferința națională *Colectivizarea agriculturii în România (1949-1962): cauze, desfășurare, consecințe*, București, 12 iunie 2009
- ✿ Masă rotundă CSRS „Florin Constantiniu”, *Un an de crize internaționale: septembrie 1938 – septembrie 1939*, București, septembrie 2009
- ✿ Conferința internațională *Radiografia unui miracol: căderea comunismului în Europa*, București, 12-13 octombrie 2009
- ✿ Masă rotundă CSRS „Florin Constantiniu”, *România și Uniunea Sovietică: de la confruntare la cooperare, august-septembrie 1944*, București, 14 decembrie 2009
- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *România și războiul de iarnă sovieto-finlandez*, București, decembrie 2009

2010

- ✿ Masă rotundă CSRS „Florin Constantiniu”, *25 ani de la lansarea Perestroikăi: consecințe în spațiul sovietic*, București, aprilie 2010
- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Evoluții politice și schimbări teritoriale în Europa de Est*, București, aprilie 2010
- ✿ Masă rotundă CSRS „Florin Constantiniu”, *65 de ani de la încheierea celui de-al Doilea Război Mondial: aspecte politice, militare și ideologice*, București, mai 2010
- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Războiul sovieto-polon: «Miracolul de pe Vistula»*, București, iunie 2010
- ✿ Conferința din seria «Întâlniri cu foști demnitari ai regimului comunist», cu tema *Structuri de partid și de stat înainte de 1989* (comunicatori Ioan Toma, Ștefan Hangiu, Ioan Todea), București, 28 octombrie 2010

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE

- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Fenomenul disidenței în Uniunea Sovietică în anii 1960-1980*, București, octombrie 2010
- ✿ Masă rotundă CSRS „Florin Constantiniu”, *Rusia în fața unei noi provocări: modernizarea în plan politic, economic și social*, București, noiembrie 2010

2011

- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Emigrația albă în arhivele românești*, București, februarie 2011
- ✿ Simpozionul CSRS „Florin Constantiniu”, *Chemarea Cosmosului*, în parteneriat cu Fundația Europeană „Titulescu”, consacrat celei de-a 50-a aniversări a primului zbor în Cosmos a lui Iurii Gagarin și împlinirii a trei decenii de la zborul comun al cosmonauților Dumitru Prunariu și Leonid Popov, București, aprilie 2011
- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Incursiune în cenzura sovietică (GLAVLIT), 1922-1991*, București, aprilie 2011
- ✿ Masă rotundă CSRS „Florin Constantiniu”, *După 45 de ani. Declarația din aprilie 1964 în lumina noilor surse istorice*, București, mai 2011
- ✿ Conferința *Finlandizarea văzută dinspre Vest*, București, 19 mai 2011
- ✿ Conferința internațională *Experiența transformării de sistem în România după 1989*, București, 24 mai 2011
- ✿ Conferința națională *Perspective asupra istoriei Europei în secolul XX: continuitate și revoluție*, București, 16-17 iunie 2011
- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *România în fața unei decizii majore: intrarea în cel de-Al Doilea Război Mondial*, iunie 2011
- ✿ Conferința națională «Ortodoxie» și revizionism: istoria comunismului est-european, București, 24-25 noiembrie 2011
- ✿ Simpozionul CSRS „Florin Constantiniu” *Dezintegrarea U.R.S.S. Cauze și semnificații*, decembrie 2011

2012

- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Criza societății sovietice și începuturile politicii de reforme*, București, ianuarie 2012
- ✿ Masă rotundă CSRS „Florin Constantiniu” *Alegerile prezidențiale din Federația Rusă. Evoluții și perspective*, București, martie 2012
- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Evoluții politice, economice și militare în spațiul post-sovietic. 1991-2012*, București, aprilie 2012
- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Bicentenarul Păcii de la București, 1812-2012*, București, mai 2012
- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Principalele coordonate ale politicii externe a Federației Ruse*, București, octombrie 2012

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE

- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Dinamica frontierei româno-ruse (1812-1918)*, București, noiembrie 2012
- ✿ Conferința națională *Politică și Antipolitică sub comunism*, București, 22-23 noiembrie 2012
- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Prima mare foamete în Ucraina și Rusia sovietică, 1919-1923*, București, decembrie 2012

2013

- ✿ Conferința națională *Arhitecții români și detenția politică*, în parteneriat cu IICMER, Muzeul Municipiului București, Uniunea Arhitecților din România și Ordinul arhitecților din România, București, 15 martie 2013
- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *60 de ani după Stalin. Procesul de destalinizare din România*, București, martie 2013
- ✿ Simpozion comemorativ *Florin Constantiniu (1933-2012)*, București, aprilie 2013
- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Refugiul din Uniunea Sovietică în România interbelică*, București, aprilie 2013
- ✿ Masă rotundă CSRS „Florin Constantiniu” *70 de ani de la bătălia de la Stalingrad și Kursk. Context internațional, aspecte politice și militare*, București, mai 2013
- ✿ Masă rotundă CSRS „Florin Constantiniu” *Relațiile româno-ruse la 10 ani de la semnarea Tratatului politic de bază. Context istoric, bilanț și perspective*, București, iunie 2013
- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Belarus: interferențe și perspective istorice*, București, iunie 2013
- ✿ Conferința națională *Comunism și comuniști în România interbelică*, București, 20 septembrie 2013
- ✿ Conferința internațională *Fenomenul totalitar: între realități istorice și abordări istoriografice*, București, 26-27 septembrie 2013, dedicată aniversării a 20 de ani de la crearea I.N.S.T.
- ✿ Masă rotundă CSRS „Florin Constantiniu” *135 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice dintre România și Rusia*, București, octombrie 2013
- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Summit-ul UE de la Vilnius: Perspectivele Ucrainei*, București, noiembrie 2013
- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Asia Centrală - evoluții, provocări, perspective*, București, decembrie 2013

2014

- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Calvarul prizonierilor de război români pe Frontul de Est*, București, ianuarie 2014

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE

- ❧ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Rusia în contextul negocierilor internaționale. Un bilanț al anului 2013. Evoluții și perspective*, București, februarie 2014
- ❧ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Federația Rusă și modelele de cooperare în regiunea extinsă a Mării Negre*, București, martie 2014
- ❧ Masă rotundă CSRS „Florin Constantiniu” *50 de ani de la adoptarea Declarației din aprilie 1964 a PMR*, București, aprilie 2014
- ❧ Simpozion comemorativ dedicat istoricului Gheorghe Buzatu, București, mai 2014
- ❧ Conferința națională „Marele Război” – *cauză a totalitarismului în secolul XX?*, București, 12 iunie 2014
- ❧ Masă rotundă CSRS „Florin Constantiniu”, *Preliminariile Primului Război Mondial. Contacte româno-ruse la nivel înalt. Iunie 1914*, în colaborare cu Ambasada Federației Ruse în România, Muzeul Național de Istorie a României, București, iunie 2014
- ❧ Masă rotundă CSRS „Florin Constantiniu” *80 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice dintre România și URSS. Retrospectivă istorică*, București, iunie 2014
- ❧ Simpozionul *Represiunea și rezistența anticomunistă în România în parteneriat cu Primăria Rozavlea*, 27-28 iunie 2014
- ❧ Masă rotundă CSRS „Florin Constantiniu” *70 de ani de la 23 august 1944. Semnificații politice și concluzii istorice*, București, septembrie 2014
- ❧ Masă rotundă CSRS „Florin Constantiniu”, *Kremlinul fără Hrușciiov. 50 de ani de la «debarcare»*, București, octombrie 2014
- ❧ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Basarabeni și bucovineni în Gulagul sovietic. Repere ale identificării și prezentării de sine*, București, octombrie 2014
- ❧ Conferința națională *1989: 25 de ani de libertate. «Lecții» ale trecutului, temeri pentru viitor»*, București, 20-21 noiembrie 2014

2015

- ❧ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Relatările ofițerilor ruși - izvor complementar de cunoaștere a vieții cotidiene a românilor în anii 1854-1877*, București, ianuarie 2015
- ❧ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Stalin și «tentația imperialistă». Ideea mesianică în politica externă a Uniunii Sovietice. 1924-1953*, București, februarie 2015
- ❧ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Experiența concentraționară în proza rusă*, București, aprilie 2015

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE

- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Helsinki 1975. Politica drepturilor omului și impactul asupra URSS*, București, mai 2015
- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Înființarea Consulatului General al Rusiei în Principatele Dunărene*, București, septembrie 2015
- ✿ Conferința națională *Drepturile omului în regimurile comuniste: între propagandă și adevăr istoric*, București, 10-11 decembrie 2015
- ✿ Conferința națională *1965. De la Gheorghiu-Dej la Ceaușescu. 50 de ani de la schimbarea conducerii comuniste*, București, 25-26 iunie 2015
- ✿ Conferința națională *România și Dictatul de la Viena, în parteneriat cu Primăria comunei Rozavlea*, Maramureș, 3-4 septembrie 2015
- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Lupta pentru putere la Kremlin. Învinși și învingători. 1917-1940*, București, noiembrie 2015

2016

- ✿ Masă rotundă CSRS „Florin Constantiniu” *Congresul al XX-lea al PCUS (februarie 1956) în istoriografia din Federația Rusă și România*, București, februarie 2016
- ✿ Masă rotundă CSRS „Florin Constantiniu” *Evoluții geopolitice în spațiul Asiei Centrale*, București, martie 2016
- ✿ Manifestarea științifică CSRS „Florin Constantiniu” *Renașterea statului lituanian independent și edificarea noii Europe Central-Răsăritene: civism național și reacții imperiale*, în colaborare cu Ambasada Lituaniei la București și Asociația Română de Studii Baltice și Nordice din Târgoviște, mai 2016
- ✿ Masă rotundă CSRS „Florin Constantiniu” *România în cel de-Al Doilea Război Mondial*, București, iunie 2016
- ✿ Conferința națională *„Disperare și speranță” în blocul sovietic: anul 1956*, București, 16 iunie 2016
- ✿ Conferința națională *Geopolitică, revoluții și contrarevoluții: anul 1956*, București, 24 noiembrie 2016

2017

- ✿ Masă rotundă CSRS „Florin Constantiniu” *Cazul generalului Gheorghe Avramescu. Adevăr și ficțiune*, București, februarie 2017
- ✿ Masă rotundă CSRS „Florin Constantiniu” *Relații economice sovieto-române după cel de-Al Doilea Război Mondial*, în colaborare cu Centrul Rus de Știință și Cultură din București, martie 2017
- ✿ Masă rotundă CSRS „Florin Constantiniu” *70 de ani de la instalarea guvernului dr. Petru Groza. Context intern și internațional*, București, martie 2017

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE

- ✿ Masă rotundă *A trăi în adevăr. 40 de ani de la primele gesturi de disidență în România comunistă*, în parteneriat cu Complexul Muzeal Neamț, Piatra-Neamț, 5 aprilie 2017
 - ✿ Manifestare științifică CSRS „Florin Constantiniu” *Serviciile de informații românești și sovietice. De la colaborare la confruntare. 1948-1989*, aprilie 2017
 - ✿ Masă rotundă CSRS „Florin Constantiniu” *140 de ani de la proclamarea independenței de stat a României*, București, mai 2017
 - ✿ Conferința internațională *Constructing and deconstructing Boundaries: Bulgaria and Romania in the 20th Century*, în parteneriat cu Institutul de Studii Balcanice și Centrul de Tracologie al Academiei Bulgare de Științe, Sofia, 1 iunie 2017
 - ✿ Conferința *Disidența românească în context național și internațional. Patru decenii de la apariția Chartei 77*, București, 8 iunie 2017
 - ✿ Masă rotundă CSRS „Florin Constantiniu” *Deschiderea celui de-al doilea front în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial. Premise, tratative, importanță*, în colaborare cu Centrul Rus de Știință și Cultură din București, septembrie 2017
 - ✿ Simpozion CSRS „Florin Constantiniu” *Centenarul Revoluției Ruse*, în colaborare cu Ambasada Rusiei la București, Centrul Rus de Știință și Cultură din București și Muzeul Național de Istorie a României, octombrie 2017
 - ✿ Conferința internațională *România și Bulgaria după războaiele secolului al XX-lea*, București, 27 octombrie 2017
 - ✿ Conferința națională *România și Revoluția Rusă. Ideologie, realitate istorică și implicații geopolitice*, București, 9 noiembrie 2017
 - ✿ Conferința internațională *România și Bulgaria după războaiele secolului al XX-lea*, în parteneriat cu Institutul de Studii Balcanice și Centrul de Tracologie al Academiei Bulgare de Științe, București, 27 octombrie 2017
 - ✿ Simpozion CSRS „Florin Constantiniu” *Relațiile româno-ruse/sovietice: Trecut, prezent și perspective. CSRS - un deceniu de activitate: 2007-2017* în colaborare cu Departamentul de Filologie Rusă și Slavă, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București, decembrie 2017
- 2018**
- ✿ Simpozion CSRS „Florin Constantiniu” *Centenarul unirii Basarabiei cu România. Problema Basarabiei în relațiile româno-sovietice/ruse, 1918-2018*, aprilie 2018

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE

- ❧ Simpozionul *După Marele Război: provocări pentru Europa (1918-2018)* în parteneriat cu European Network Remembrance and Solidarity (ENRS), București, 15-17 mai 2018
- ❧ Manifestare științifică CSRS „Florin Constantiniu” *Relațiile româno-ruse în timpul Primului Război Mondial*, București, iunie 2018
- ❧ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *60 de ani de la retragerea trupelor sovietice din România*, București, iunie 2018
- ❧ Conferința națională *Autocrațiile totalitare: concepte, fapte istorice, personalități*, București, 5 iulie 2018

Slavomir Michalek, Dan Cătănuș, Claudiu Degeratu, Florin Abraham la conferința „50 de ani de la Primăvara de la Praga”. Fundația Europeană „Titulescu”, septembrie 2018

- ❧ Simpozionul *Centenarul Marii Uniri. Credință, Rezistență și Istorie Românească*, în parteneriat cu Muzeul Maramureșului, Sighetu Marmăției, 7-8 august 2018
- ❧ Conferința internațională *50 de ani de la Primăvara de la Praga*, în parteneriat cu Ambasada Republicii Cehe, Centrul Ceh, Ambasada Republicii Slovace, Fundația Europeană „Titulescu”, București, 20 septembrie 2018
- ❧ Seminarul diplomatic internațional *140 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice între România și Rusia. Perspectivile dialogului*, București, octombrie 2018
- ❧ Conferința CSRS „Florin Constantiniu” *Centenarul unirii Bucovinei cu România*, București, noiembrie 2018

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE

- ❧ *Sesiunea aniversară dedicată împlinirii a 25 de ani de activitate a INST și Conferința națională Centenarul Marii Uniri: democrație și totalitarism în România (1918-2018). Evenimente și personalități care au marcat istoria națională, București, 21 noiembrie 2018*

2019

- ❧ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *70 de ani de la crearea CAER. Retrospectivă istorică*, București, martie 2019
- ❧ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Între nostalgie și aprecierea critică a realităților sovietice în literatura rusă contemporană*, București, 17 aprilie 2019
- ❧ Simpozionul CSRS „Florin Constantiniu” *O viață închinată căutării adevărului istoric, INST în parteneriat cu Fundația Europeană „Titulescu”*, București, aprilie 2020
- ❧ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *75 de ani de la răsturnarea regimului Ion Antonescu. Noi evaluări*, București, 22 mai 2019
- ❧ Conferința națională *Șapte decenii de la începerea colectivizării agriculturii: acțiuni, consecințe, drame individuale și colective*, 6 iunie 2019, București
- ❧ Conferința CSRS „Florin Constantiniu” *România și revoluția bolșevică din Ungaria. 1919*, București, 25 septembrie 2019
- ❧ Conferința internațională *Annus Mirabilis. Three Decades After: Desires, Achievements, Future*, în parteneriat cu European Network Remembrance and Solidarity (ENRS), Facultatea de Comunicare și Relații Publice de la S.N.S.P.A., București, 19-20 noiembrie 2019
- ❧ Conferința internațională *Satul românesc - centru de credință, continuitate și rezistență în Transilvania*, în parteneriat cu Primăria Orașului Negrești-Oaș, Muzeul Țării Oașului, Protopopiatul Ortodox Român Oaș și Asociația Culturală Mara Oaș, 8-9 august 2019
- ❧ Congresul Internațional de Studii Sud-Est Europene cu tema *Dinamici politice, sociale și religioase în Sud-Estul Europei*. Cercetătorii INST în parteneriat cu Institutul de Studii Balcanice & Centrul de Tracologie al Academiei Bulgare de Științe de la Sofia (BAS) au avut un panel dedicat al Congresului cu tema *Empires' Legacy in the Balkans: Romania and Bulgaria in the XXth Century*, București, 2-6 septembrie 2019
- ❧ Manifestarea științifică a CSRS „Florin Constantiniu”, *80 de ani de la semnarea Pactului Molotov-Ribbentrop. Consecințe pentru România*, INST, București, 11 septembrie 2019
- ❧ Conferința națională *Revoluția română din 1989: drumul spre libertate. 30 de ani de studiere a regimurilor totalitare*, București, 24 octombrie 2019

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE

2020

- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Perestroika și glasnost. Retrospectivă după 35 de ani*, București, 13 martie 2020
- ✿ Conferința online CSRS „Florin Constantiniu”, *80 de ani de la anexarea de către URSS a Basarabiei, Nordului Bucovine și a ținutului Herța*, iunie 2020
- ✿ Conferința online CSRS „Florin Constantiniu”, *Actul Final de la Helsinki-document fundamental al securității europene*, august 2020
- ✿ Conferința online CSRS „Florin Constantiniu”, *80 de ani de la Dictatul de la Viena; semnificații istorice*, august 2020
- ✿ Conferința online CSRS „Florin Constantiniu”, *23 august 1939: 81 de ani de la semnarea Pactului Molotov-Ribbentrop*, august 2020
- ✿ Conferința online CSRS „Florin Constantiniu”, *23 August 1944, ziua care a schimbat cursul istoriei*, august 2020
- ✿ Simpozionul *România anului 1945, Intrarea în lagărul comunist, în parteneriat cu Muzeul Maramureșului din Sighetu Marmăției*, 17 septembrie 2019

2021

- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu” *Perspectiva relațiilor ruso-sovietice în timpul președinției lui Joe Biden*, aprilie 2021
- ✿ Sesiunea științifică CSRS „Florin Constantiniu” *„Zbor printre aștri” consacrată împlinirii a 60 de ani de la zborul primului om în Cosmos și 40 de ani de la primul zbor al unui român în spațiul cosmic*, mai 2021
- ✿ Conferința internațională (format online) *Disinformation in Memory Politics: Practices and Ways of Prevention* în parteneriat cu European Network Remembrance and Solidarity (ENRS) și Facultatea de Comunicare și relații publice a SNSPA, 11-13 mai 2021
- ✿ Conferința națională (format online) *Omul sub «teroarea istoriei»: indivizi, comunități, crize în Europa secolului XX*, 27 mai 2021
- ✿ Conferința online CSRS „Florin Constantiniu” *80 de ani de la declanșarea războiului împotriva URSS*, iunie 2021
- ✿ Conferința națională (format online) *Țara, Biserica și Neamul. Identitate și comuniune spirituală din perioada regimului totalitar până în contemporaneitate*, în parteneriat cu Muzeul Maramureșului, 20 octombrie 2021
- ✿ Conferința națională (format online) *Totalitarismul și memoria lui istorică*, 11 noiembrie 2021
- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Trei decenii de la destrămarea URSS. Cauze și consecințe*, decembrie 2021

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE

2022

- ✿ Conferința *Partidul-stat în România comunistă: ideologie, realități politico-instituționale, dileme istoriografice*, București, 17 iunie 2022
- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu”, *Rolul cercetării științifice în analiza istoriei contemporane* consacrată împlinirii a 15 ani de la înființarea CSRS „Florin Constantiniu”, București, noiembrie 2022
- ✿ Conferința națională *Fluxuri și refluxuri ale Războiului Rece: implicații asupra politicii interne și internaționale a României comuniste*, București, 17 noiembrie 2022

2023

- ✿ Conferința CSRS „Florin Constantiniu” *80 de ani de la bătăliile de la Stalingrad și Kursk*, București, februarie 2023
- ✿ Conferința comemorativă *Iuliu Maniu: 150 de ani de la naștere*, București, 3 martie 2023
- ✿ Conferința națională *Un secol de fascism european: traume vechi, fantasme recente*, București, 16 martie 2023
- ✿ Conferința internațională *Stalinizare și destalinizare: fapte istorice, mituri, memorie istorică*, eveniment organizat de Muzeul Național de Istorie a Moldovei în parteneriat cu INST, Institutul de Istorie al Universității de Stat din Moldova, Universitatea de Stat “Alec Russo” din Bălți, Chișinău, 28-29 iunie 2023
- ✿ Conferința cu participare internațională *Războaiele secolului XX: subiect al culturii, artei și al «lieux de mémoire»*, București, 4-5 iulie 2023
- ✿ Simpozion INST în parteneriat cu Haus des Deutschen Ostens (Casa Germană de Est) și Kulturwerk Banater Schwaben în Casa Sudeților Germani, München, 17 iulie 2023
- ✿ Conferința internațională aniversară a INST *The light comes from the West! The Politics of East-European Migration during the Cold War* în parteneriat cu European Network Remembrance and Solidarity și SNSPA, București, 10-12 octombrie 2023.

Expoziții organizate de I.N.S.T.

- Expoziția *Was im Gedächtnis bleibt – Trasee ale memoriei*, organizată de Institutul Goethe Inter Nationes din București, Muzeul Național de Istorie a României și INST, București, 29 ianuarie-26 februarie 2003
- Expoziția *Epoca de Aur. Între propagandă și realitate*, Muzeul Național de Istorie a României, 26 ianuarie 2007 (partener)

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE

- Expoziția *România și Primăvara de la Praga*, organizată în parteneriat cu Ambasada Republicii Cehe și Ambasada Republicii Slovace, 30 aprilie 2004
- Expoziția *Războiul împotriva țărănimii. Anii colectivizării (1949-1962)*, Muzeul Țăranului Român, 21 decembrie 2012 (partener)
- Expoziția fotodocumentară *Consonanțe istorice ruso-române: Centenarul vizitei împăratului Nicolae al II-lea la Constanța. 1/14 iunie 1914*, INST și CSRS “Florin Constantiniu” au fost parteneri la organizarea expoziției alături de Ambasada Federației Ruse în România, Muzeul Național de Istorie a României, Agenția Federală Rossotrudnicestvo în România, Arhiva de Stat a Federației Ruse, Arhiva Centrală de Stat de documente fotofonocinematografice din Sankt-Petersburg, Centrul Cultural al Fundației “Russkii Mir” din București, 6 iunie 2014, București
- Expoziția *Imposibila uitare. O istorie în imagini a epocii Nicolae Ceaușescu*, organizată în parteneriat cu Regia Autonomă „Administrația Patrimoniului de Stat”, Palatul „Primăverii”, 5 iulie 2016
- Expoziția *Rusia 1917. Din primăvară până în toamnă. Centenarul Revoluției Ruse*. INST a fost co-organizator al acestei Expoziții prin Centrul de Studii Ruse și Sovietice “Florin Constantiniu”, alături de Ambasada Federației Ruse în România, Centrul Rus de Știință și Cultură, Arhiva de Stat a Federației Ruse, Arhiva Centrală de Stat pentru documente foto-fono-cinematografice din Sankt-Petersburg, București, 2017
- Expoziția *Primăvara de la Praga* organizată împreună cu Ambasada Republicii Cehe la București, Ambasada Republicii Slovace la București, Centrul Ceh București, Cercul Militar Național, 12-24 septembrie 2018
- Expoziția outdoor *După Marele Război. O nouă Europă: 1918-1923*, parteneriat alături de Rețeaua Europeană Memorie și Solidaritate și Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, 17 iulie - 4 septembrie 2022

PREMII, DIPLOME, DISTINCȚII

Premii, diplome, distincții

Carmen Stratone

➤ Premiul “Liviu Rebreanu” acordat lui Radu Ciuceanu de Centrul Internațional Ecumenic pentru volumul *Potcoava fără noroc*, „proză memorialistică de excepție sub raportul literaturii, evocând universul detenției politice în regimul totalitar”, 1995

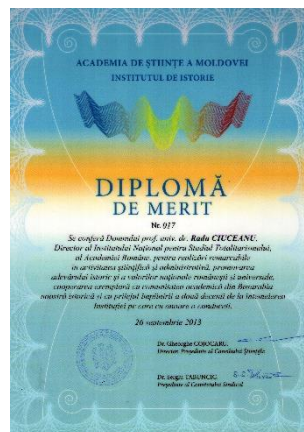
➤ Diplomă de Excelență „pentru neobosita activitate de recuperare a trecutului de rezistență antitotalitară a poporului român”, oferită I.N.S.T. în cadrul Salonului de Carte juridică, civică și polițistă organizat de către Direcția Tradiții, Educație și Sport din Ministerul de Interne, 22 februarie 2000

➤ Diplomă de onoare pentru întreaga activitate culturală și științifică oferită lui Radu Ciuceanu în cadrul Salonului de Carte juridică, civică și polițistă organizat de către Direcția Tradiții, Educație și Sport din Ministerul de Interne, 22 februarie 2000

➤ Premiul “Constantin C. Giurescu” acordat de Fundația Culturală „Magazin Istoric” volumului *Distrugerea elitei militare sub regimul ocupației sovietice în România*, vol. I, 29 august 1944 - 28 decembrie 1946, autori Florica Dobre și Alesandru Duțu, volum editat de INST în colecția „Documente”, 25 mai 2001

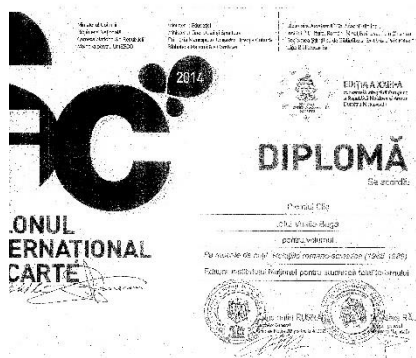
➤ Premiului Toleranței Interetnice și Interconfesionale „Corneliu Coposu” acordat de către Comisia Națională a României pentru UNESCO revistei „Arhivele Totalitarismului”, București, 6-8 octombrie 2002

➤ Premiul Fundației Naționale pentru Știință și Artă a Academiei Române acordat în anul 2004 cercetătorului INST Dan Cătănuș pentru volumul *Între Beijing și Moscova, România și conflictul sovieto-chinez*, INST, București, 2004

PREMII, DIPLOME, DISTINCȚII

- Premiul „Aurelian Sacerdoțeanu”, oferit de Fundația Culturală „Magazin Istoric” pentru volumul *Documente S.S.I. despre poziția și activitățile politice din România în perioada regimului autoritar. 6 septembrie 1940 – 23 august 1944*, 2005, ed. Cristian Troncotă, Florin Pintilie, Alin Spănu (INST, 2005)

- Premiul „Eudoxiu Hurmuzachi” acordat în 2006 de Academia Română cercetătorului INST Dan Cătănuș pentru volumul *Între Moscova și Beijing. România și conflictul sovieto-chinez, 1957-1965* (INST, 2004)

- Premiul „Mihail Kogălniceanu” al Academiei Române acordat cercetătoarei INST Mioara Anton în decembrie 2009 pentru lucrarea *Propagandă și război. Campania din Est (1941-1944)*, Editura Tritonic, 2007

- Premiul “Nicky Chrissoveloni” acordat de către Fundația Culturală “Magazin Istoric” volumului *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist în România. Represiunea vol. I, A-E*, coordonator Octavian Roske, București, 2012

- Premiul „Eusebiu de Hurmuzachi” al Academiei Române (2014) pentru volumul *„O vară fierbinte în relațiile româno-sovietice. Convorbirile de la Moscova din iulie 1964”*, autor Vasile Buga, INST, 2012

- Premiul „Nicolae Iorga” acordat de Besta Group în cadrul Premiilor oferite de Fundația Culturală „Magazin Istoric” volumului *România 1945–1989. Enciclopedia regimului comunist. Represiunea, vol. II, F-O*, 2012, coordonat de Octavian Roske, 29 aprilie 2013

- Diploma “Meritul Academic” acordată de Academia Română profesorului Radu Ciuceanu, cu ocazia împlinirii a 20 de ani de activitate de către I.N.S.T., septembrie 2013

PREMII, DIPLOME, DISTINCȚII

- Ordinul „Sfinții Împărați Constantin și Elena” oferit de Patriarhia Română prof. Radu Ciuceanu, directorul INST, pentru activitate remarcabilă în apărarea valorilor creștine, în slujba Bisericii lui Hristos și a comunității umane, septembrie 2013

- Diploma de onoare pentru merite deosebite în păstrarea credinței și promovarea culturii creștine oferită I.N.S.T. de Patriarhia Română, septembrie 2013.

- Diploma de merit conferită de către Academia de Științe a Moldovei și Institutul de Istorie din Chișinău, prof. Radu Ciuceanu, directorul I.N.S.T., pentru realizări remarcabile în activitatea științifică și adminis-

trativă, promovarea adevărului istoric și a valorilor naționale românești și universale, cooperarea exemplară cu comunitatea academică din Basarabia noastră istorică și cu prilejul împlinirii a două decenii de la întemeierea I.N.S.T., septembrie 2013

- Premiul “Clio” al Salonului Internațional de Carte de la Chișinău pentru volumul istoricului Vasile Buga *Pe muchie de cuțit. Relațiile româno-sovietice. 1965-1989* (INST, 2013), Chișinău, 4 septembrie 2014,
- Premiul “Mitiță Constantinescu” acordat de Fundația culturală „Magazin istoric” cercetătorului INST Gheorghe Onișoru pentru volumul *Pecetea lui Stalin. Cazul Vasile Luca* (Editura Cetatea de Scaun –INST, 2014)
- Premiul “Valeriu Dobrinescu” al Muzeului Județean Argeș pentru lucrarea cercetătoarei INST Cristina Diac, *Zorii comunismului în România. Ștefan Foriș, un destin neterminat*, Cetatea de Scaun, 2014
- Premiul „Gheorghe I. Brătianu” al Fundației Culturale „Magazin Istoric” oferit cercetătoarei INST Cristina Diac pentru lucrarea *Zorii comunismului în România. Ștefan Foriș, un destin neterminat*, Cetatea de Scaun, 2014
- Premiul „Gheorghe Brătianu” al Societății de Științe Istorice din România în anul 2014 acordat cercetătorului INST Alexandru-Murad Mironov pentru volumul *Vremea încercărilor. Relațiile româno-sovietice, 1930-1940*, (I.N.S.T., 2013)
- Diploma “Meritul Academic” acordat de către Academia Română cercetătorului INST Florin Leontin Abraham în anul 2016

PREMII, DIPLOME, DISTINCȚII

➤ Premiul „Nicolae Bălcescu” acordat de Academia Română cercetătoarei INST, Ana-Maria Cătănuș, pentru volumul *Vocația libertății. Forme de disidență în România anilor 1970-1980*, INST, 2016

➤ Premiul Fundației Culturale “Magazin istoric” oferit în cadrul Simpozionului anual de istorie și civilizație bancară „Cristian

Popișteanu” lui Vasile Buga, cercetător asociat al INST și dr. Florin-Răzvan Mihai, cercetător științific al INST, pentru volumul *Problema Basarabiei în relațiile româno-sovietice (1918-2018)*, Ed. Litera, 2020, realizat în cadrul CSRS “Florin Constantiniu”

➤ Premiul „Florin Constantiniu” acordat de Fundația „Magazin Istoric” cercetătorului INST Gheorghe Onișoru pentru volumul *Stalin și poporul rus...Democrație și dictatură în România contemporană*, 9 iunie 2022

➤ Premiul „Ștefan Ciobanu” al Fundației culturale “Magazin istoric” (2023) pentru volumul *Pe muchie de cuțit. Relațiile româno-sovietice. 1965-1989*, Ediția a II-a revăzută și adăugită”, autor Vasile Buga (INST, 2022)

➤ Editura INST a fost onorată cu o serie de premii acordate cu ocazia participării acestei la Saloane și Târguri de carte din capitală și din țară. Dintre cele mai recente, menționăm Diploma de Excelență oferită în cadrul Salonului Hunedorean al Cărții, desfășurat la Deva în perioada 12-15 octombrie 2022, de Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu” Hunedoara; Diploma oferită de Editura Militară și Societatea Scriitorilor Militari pentru prezența constantă la cele 16 ediții și valoarea științifică a cărților prezentate de-a lungul timpului la Salonul de Carte „Polemos”, Istorie, Științe Politice, Securitate și Apărare organizat de Cercul Militar Național, 19-22 octombrie 2022

Fototeca I.N.S.T.

Carmen Stratone

Arhiva iconografică a I.N.S.T. numără peste 2300 de fotografii, ce ilustrează aspecte ale fenomenului totalitar România pe toată durata secolului XX și acoperă, din punct de vedere tematic, o paletă bogată și reprezentativă, începând cu perioada interbelică, guvernarea Carol al II-lea, regimul legionar și cel al mareșalului Ion Antonescu; însă cel mai bine ilustrată este perioada regimului comunist în România. INST deține o cuprinzătoare arhivă foto privitoare la fenomenul represiunii comuniste, reprezentat prin ilustrații inedite ale locurilor de detenție, penitenciare, colonii de muncă, portrete ale membrilor mișcării de rezistență, lideri marcanți ai partidelor istorice, victime ale detenției politice comuniste, intelectuali, ziariști, oameni de litere, personalități politice, arhitectură totalitară, aspecte ale sistematizării Bucureștiului, biserici demolate sub regimul comunist, ilustrarea unor evenimente interne și internaționale etc. Ilustrațiile provin din arhive instituționale și arhive personale.

Biblioteca I.N.S.T.

Ana-Maria Iancu

Biblioteca I.N.S.T. găzduiește lucrări teoretice și descriptive din domeniile istoriei, memorialisticii, literaturii beletristice și științelor politice, dedicate totalitarismelor, cu precădere europene, de dreapta și de stânga. O bogată și importantă secțiune este dedicată memorialisticii românești de detenție, apărută în special în anii 1990, prea puțin prezentă în alte biblioteci. Biblioteca conține aproape 2700 de cărți, majoritatea în limba română, dar și în limbile rusă, poloneză, cehă, germană și engleză. În ceea ce privește periodicele, biblioteca deține colecția completă a revistei „Arhivele Totalitarismului”, precum și numeroase alte publicații periodice, precum „Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc”, revista „Memoria”, „Magazin Istoric” ș.a.

INSTITUȚII PARTENERE

Instituții partenere ale I.N.S.T.

Carmen Stratone

In desfășurarea programelor sale de cercetare și în organizarea numeroaselor manifestări științifice, I.N.S.T. a beneficiat pe parcursul celor trei decenii de activitate de sprijinul unor instituții prestigioase, din România și din străinătate: Parlamentul României, Ministerul Afacerilor Externe, Biblioteca Academiei Române, Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, Arhivele Naționale ale României, Arhivele Militare Naționale, Fundația Europeană “Titulescu”, Muzeul Național de Istorie a României, Muzeul Municipiului București, Complexul Muzeal Neamț, Muzeul Maramureșului, Departamentul de Filologie Rusă și Slavă (Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București), Institutul Român de Studii Internaționale, Asociația Română de Studii Baltice și Nordice din Târgoviște, Arhiepiscopia Romano-Catolică de București, I.I.C.C.M.E.R., Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Comunicare și Relații Publice (S.N.S.P.A.), Fundația Culturală “Magazin Istoric”, Fundația „Memoria”, Uniunea Arhitecților din România, Ordinul Arhitecților din România, Televiziunea Română, Radio România, Regia Autonomă „Administrația Patrimoniului de Stat”; **instituții de reprezentare diplomatică în România**: Ambasada Republicii Cehe, Ambasada Republicii Slovace, Ambasada Republicii Polone, Ambasada Federației Ruse, Ambasada Lituaniei, Ambasada Ucrainei, Ambasada Belarus, Ambasada Republicii Moldova, Centrul Cultural Ceh, Centrul Rus de Știință și Cultură din București, Centrul Cultural Ucrainean, Centrul Cultural Polonez; **parteneri științifici din afara țării**: European Network Remembrance and Solidarity (ENRS), Institutul de Studii Balcanice & Centrul de Tracologie al Academiei Bulgare de Științe, Institutul de Slavistică al Academiei Ruse de Științe, Institutul pentru Memorie Națională din Polonia, Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Slovaciei, Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Republicii Cehe, Arhiva de Stat a Federației Ruse, Arhiva Centrală de Stat de documente fotofonocinematografice din Sankt-Petersburg, Arhivele de Stat din Sofia, Editura Academiei de Științe a Republicii Cehe, Academia de Științe a Lituaniei, Institutul „Hannah Arendt” pentru Cercetarea Totalitarismului din Dresda, Haus des Deutschen Ostens din München, Kulturwerk Banater Schwaben din München; **parteneri locali**: Primăria Comunei Rozavlea, Maramureș, Primăria Orașului Negrești-Oaș, Muzeul Țării Oașului, Protopopiatul Ortodox Român Oaș și Asociația Culturală Mara Oaș; **instituții financiar-bancare**: Banca Națională a României, Banca Transilvania, Banca Comercială Română, Banca Română de Dezvoltare.

MEMBRII INST - 2023

Membrii I.N.S.T. - 2023 -

Florin Abraham - Director general

Departament Cercetare

Anton Mioara - Cercetător științific
Bălănescu Flori - Cercetător științific III
Buchet Constantin - Cercetător științific II
Cătănuș Ana-Maria - Cercetător științific II
Cătănus Dan - Cercetător științific II
Diac Cristina - Cercetător științific III
Doboș Corina - Cercetător științific III
Jianu Octaviana - Cercetător științific III
Mihai Florin-Răzvan - Cercetător științific III
Mironov Alexandru-Murad - Cercetător științific III
Onisoru Gheorghe - Cercetător științific I
Șandru Florin - Asistent cercetare
Stratone Carmen - Cercetător științific
Voicu Alexandru-Cristian - Asistent cercetare

Departament Administrativ

Grigore Ilie-Cătălin - Contabil-Șef
Cilibașa Daniela - Economist
Dumitrescu Iuliana - Referent de specialitate
Iancu Ana-Maria - Bibliotecar
Gavrilescu Mihaela Maria - Analist programator
Bianca Elena Nițu - Referent de specialitate
Stoica Ovidiu - Referent de specialitate
Vișan Cristina Florina - Referent de specialitate
Bucur Gheorghe - Referent
Știrbu Daniel - Referent

Cercetători Emeriți

Corneliu Beldiman
Vasile Buga

Coordonator proiect: Dan Cătănuș

Autori articole:

Florin Abraham, *I.N.S.T., la trei decenii de activitate în slujba istoriografiei. O privire spre viitor*

Dan Cătănuș, *„Trecut-au anii...” I.N.S.T. la 30 de ani: O privire retrospectivă*

Ana-Maria Cătănuș, *Medalion Radu Ciuceanu*

Ana-Maria Cătănuș, *Medalion Octavian Roske*

Dan Cătănuș, *Revista „Arhivele Totalitarismului” (1993-2023)*

Florin-Răzvan Mihai, *Editura Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului (1995-2023)*

Vasile Buga, Ana-Maria Cătănuș, *Centrul de Studii Ruse și Sovietice „Florin Constantiniu” (2007-2023)*

Florin Abraham, *Centrul de Studiu al Ideologiilor Totalitare „Hannah Arendt”*

Carmen Stratone, *Conferințe și manifestări științifice ale I.N.S.T. (1993-2023)*

Carmen Stratone, *Premii, diplome, distincții*

Carmen Stratone, *Fototeca I.N.S.T.*

Ana-Maria Iancu, *Biblioteca I.N.S.T.*

Carmen Stratone, *Instituții partenere ale I.N.S.T.*

Selecție fotografii: Ana-Maria Cătănuș, Dan Cătănuș

Machetare: Iuliana Dumitrescu

Coperta: Dan Cătănuș, Iuliana Dumitrescu

ARHIVELE TOTALITARISMULUI

Anul XXXI, Nr. 118-119, 1-2/2023

ISSN 1221-6917

www.totalitarism.ro
www.arhiveletotalitarismului.blogspot.com